

Izjave vseh delovnih
delavcev in delavnic.
—
Issued daily except Sundays
and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni pro-
stori: 2657 E. Lawrence av.
—
Office of publication:
2657 E. Lawrence av.
Telephone: Lawrence 4635.

LETO—YEAR XV. Chicago, Ill., sredo, 13. septembra (Sept. 13), 1922. Subscriptions \$8.00 Yearly. STEV.—NUMBER 214.

SODNIJSKA PREPOVED PODALJŠANA ZA 10 DNI.

**OBRAVNAVA O SODNIJSKI
PREPOVEDI SE NE BO TAKO
HITRO KONČALA.**

V prvi praksi se smagali odvet-
niki železniških delavcev.

Chicago, Ill. — Zvezni sodnik James H. Wilkerson je podaljšal za deset dni sodnijsko prepoved proti železniškim delavcem za deset dni. Ko je podaljšal sodnijsko prepoved, ni izrazil svojega mnenja, kdo je v pravem, justični tajnik Daugherty, ki izjavlja, da govori v imenu vlade, ali tožena stranka. Zvezna sodnijska prepoved je imela poteči o polnoči in sodnik je najbrž zaradi tega podaljšal za deset dni, ker je argumentiranje pokazalo, da obravnava ne bo tako hitro končana.

Železničarje zastopa odvetnik Donald Rieberg, med tem ko ima justični tajnik celo vrsto pomočnikov. Kljub temu je smagal v prvi praksi odvetnik Rieberg, ki seveda še ni odločilna za konec obravnave.

Zastopnik železničarjev je predlagal, da sodnik najprej zasliši argumente, da so sodnijska prepoved črta. Justični tajnik je seveda ugovarjal. Prišlo je do argumentiranja in sodnik je odločil v prilog Riebergovi zahtevi. Sodnik Wilkerson je izjavil, da bo zaslišal argumente za črtanje sodnijske prepovedi.

Rieberg je argumentiral briljantno s pravnega stališča. Navedel je tri tehtne varke, da se sodnijska prepoved črta.

Prvi je poudaril, da taka legalna dolžnost ne postoji, ker ni zarote v svrhu nepostavnega namena, kajti zvezna oblastenost je popolnoma legalna.

"Druga točka, katere mislim predložiti" je argumentiral Rieberg, je ta, da je to predloga za sodnijsko prepoved, za katero nima sodišče moči, da je izda. To je položaj, o kakršnem še nismo slišali v tej državi. Čin Sloveka je ob nekem času postaven, ob drugem času pa nepostaven.

"Tretja točka: Ako vzamete od te predloge probo obožbo, glede zarote zaradi postavnih činov obožboencev, tedaj vse, kar ostane, pomeni kriminalne čine neimeno-
vanih oseb in ne obožboencev v tej predlogi. Taka predloga pa na zahteva jurisdikcije tega sodišča."

"Na to je Rieberg nadaljeval, ako se čita prepoved od strani do strani, tedaj napravi vtis, da so obožboenci legalno primorani spo-
ljevati odloke železniškega delav-
skega odbora Združenih držav. Ta legalna dolžnost se ponavlja večkrat v predloži in vsaki je zvezana s frazo "legalna in mora-
lna dolžnost".

"Ako bi predloga ukazovala obožboencem ubogati ukaze perzijskega šaha, tedaj bi sodišče vse popravilo, ko bi imelo dokaze, "je menil Rieberg.

Na to je Rieberg zagovarjal pravice železničarjev do stavke. Naglašal je, da ni v Claytonovem zakonu ničesar, kar določa, da morajo stavarji sprejemati obvezno odloke železniškega delav-
skega odbora. Prav nobena kazen ni določena za tiste, ki se ne rav-
najo po teh odlokih.

V tem sporu gre za več kot za navadno vprašanje, je naglašal odvetnik železničarjev. Izjava, da je to stvar, ki se tiče samo meze, pomeni, da so bili sodišču predlo-
ženi napačni podatki.

Zveza, ki se pogaja zaradi meze, se ne more kot taka smatrati za nepostavno. To velja za nepo-
stavno. To velja za industrijske delavce in za one, ki so v javni službi kot železničarji. Najvišje sodišče ni še nikdar priznalo raz-
like v tem. Večkrat je priznalo, da imajo železniški uslužbeni pravice varovati svoje interese s postavnimi in miroljubnimi sred-
stvi.

Na to je Rieberg kritiziral justičnega tajnika Daughertyja. Naglašal je, da je justični tajnik rekel v svoji izjavi sodišču, da je njegov namen se poslužiti vladne
(Dalje na 2. strani.)

DELAVSKI VODITELJ GOVORI O CIVILNI VOJNI ZA VPO. STAVLJENJE DEMOKRA- CIJE.

Paducah, Ky. — Fred McCree-
ry, mednarodni podpredsednik
Bratovščine popravljačev železni-
ških vozov, je dejal 11. t. m. v svo-
jem govoru na tujaknji konven-
ciji Kentukijske delavske federa-
cije: "Zremo v oči sodnijskih
prepovedi, toda sodnijske prepo-
vede ne bodo popravile lokomotiv
in vozov. Poslali smo naše mlade-
niče čez morje na boj za demokra-
cijo, toda demokracije ni. Ako bo
treba, bomo zopet prišli za puške
v boj za ustanovitev demokra-
cije v Ameriki." — Govornik je
priporočal, da sleherni član Ame-
riške delavske federacije priprava
mesечно 50 centov za ustanovitev
velikega delavskega dnevnika, ki
bo zastopal koristi organizirane-
ga delavstva.

TVRDKA JE DRAGO PLAČA- LA SVOJO TRMOGLAVOST.

**POLOŽITI JE MORALA PET
TISOČ DOLARJEV PORO-
ŠTVA.**

Poleg je pa podala še izjavo, da
je pretirala s svojo sovražništvu
delavstva.

New York, N. Y. — Drago je
plačala tvrdka Dorfman & Wisen
svojo smoto, ko se je pridružila
nasprotnikom delavstva. Tvrdka
je prelomila pogodbo s organiza-
cijo krojaških delavcev Interna-
tional Ladies' Garment Workers'
Union. Plačati je morala tisoč do-
larjev denarne globe in poleg je
morala položiti še pet tisoč dolar-
jev poroštva, da se bo ravnala po
pogodbi. Tako je pač s tvrdko,
ki je prelomila svojo dano besedo
in če je delavska organizacija tvr-
sta in v nji ni omahljivcev, kadar
podjetniki delavcem vržejo svojo
rokavico pred noge.

Tvrdka pripada med največje
tvrdke, ki tržijo na debelo s žen-
skimi oblekami. Nekega dne se
je naveličala pogodbe s delavsko
organizacijo in se je pridružila
podjetnikom, ki na ves glas kri-
če, da se mora uvesti "odprta
delavnica". Prišla je oddajati de-
la podjetnikom, ki ne trpe organi-
ziranih delavcev v svojih delav-
nicah. Posledica tega frivolnega
prelomla pogodbe je bila, da so
delavci zastavkali. Stavka je tra-
jala tri tedne. Kompanija je ima-
la pač pogodbo, da ne sme odda-
jati dela podjetnikom nasprotnim
delavcem. Vsi delavci, ki so iz-
delovali obleke za to tvrdko, so
prenehali s delom. Po triteden-
ski stavki je tvrdka prišla do spo-
znajanja, da je zanjo dobro, ako se
pobota s organizacijo. Kompani-
ja pa ni imela le zgoraj omenjenih
troškov, ampak je morala podati
še posebej izjavo, ako je hotela,
da so delavci zopet pričeli dela-
ti.

Izjava se čita:

"Obžalujemo, da smo bili po-
tegnjeni v prepis s unijo. Do te-
ga spora ne bi bilo nikdar prišlo,
da niso bili nekateri naši usluž-
beni malomarni pri izpolnjevan-
ju svojih dolžnosti in so nas
spravili v stik s neorganiziranimi
delavci."

"Končno smo stvar tako aran-
žirali, da nimamo nobenega o-
pravka s neunijskimi delavci. Mi
želimo, da se delo izvrši v unijs-
skih delavnicah in položili smo tu-
di zadostno garancijo, da se bomo
ravnali po tej pogodbi. Prišli smo
do prepričanja, da se ne doseže
ničesar in ni ne pridobi, ako se
bojujemo proti organiziranemu
delavstvu."

**Polet čez Anglijo ožino na
smučalci.**

London, 12. sept. — Kapitan
Ed. Horne (eden vodilnih angle-
ških avijatikov), bo kmalu posku-
sil preleteti Anglijo ožino na
bromotornem letadlu. Horne pravi,
da je smukanje po zračnih val-
lovih nad morje ožino lahka reš,
kajti na obrežju Kenta je stalni
navpični zračni tok, ki bo dvignil
letadlo več tisoč čevljev in potem
bilo s lahkoto smuknilo čez ožino,
ki je široka 21 milj.

OBRAMBA AKCIJA ZA RUDARJE V HERRINU.

Rudarska konvencija v Peoriji je
aspirala članke za cent od vsa-
kega dolarja meze v
svrhu obrambe.

**OBOŽBOENI RUDARJI SE
KARVALJUJEJO.**

Peoria, Ill. — (Federated Press.
Tom Tippet.) — 90,000 rudarjev
v Illinoisu bo pripadalo mesečno
eden cent od vsakega dolarja, ki
ga prejmejo v mesci, v obrambni
sklad za obožboene rudarje v Her-
rinu in okolici.

Tako je soglasno sklenilo 360
delegatov, ko je bila končana raz-
prava o obrambni akciji v prilog
njihovih tovaršev, ki so in bodo
še obožboeni v svoji z znano krva-
vo bitko s stavkalcem in obožbo-
nimi gardisti pri Lesterjevi od-
piti jami dne 22. junija t. l.

Rezolucija, ki je bila sprejeta v
ta namen in katere pooblašča iz-
vrševalni odbor 12. distrikta, da
pobira od članov omenjeni asse-
ment, poudarja, da ni res, kar je
izjavil generalni pravdnik Brundage
v intervjuju s reporterji in
v svojem govoru na Delavski
praznik, da ogromna večina organi-
ziranih rudarjev v Illinoisu ne
simpatizira s herrinskimi rudarji
in ne podpira stališča predsednika
Farringtona, ki se je zavzel za
obrambo obožboenih rudarjev. De-
legatje, sbrani na distriktni kon-
venciji soglasno izjavljajo, da ru-
darji dobro razumejo mogočega
val agitacije, katero so organi-
zirali delodajalski interesi za
"obrisanje madeža s zemljevida go-
liva Illinois"; ta agitacija se ne
bo tem, da se karvaljujejo linije, ki
so izvršili umor, temveč da se
kamuje organizacije rudarjev in
da se pritisne na hudodelstvo
na organizirano delavstvo v Ame-
riki.

Rezolucija se dalje glasi, da vsi
rudarje v tem oziru podpi-
rajo stališča Farringtona in dru-
gih distriktnih odbornikov, ki so
se obvezali, da bodo branili obo-
žboene rudarje v Herrinu. Dele-
gatje izjavljajo, da bodo generalni
pravdnik Brundage, Illinoiske tr-
govske zbornice in vse druge ka-
pitalistične organizacije, ki po-
bičuje delavske unije, vedele, da ru-
darji v 12. distriktu United Mine
Workers of America so odločno
na delu, da dobe obožboeni ru-
darji v Herrinu in okolici pravilno
obravnavo in da ne bodo še v na-
prej pokriviljeni v žasopisju in po-
privatnih tožnikih, ki razpolaga-
jo s polnimi blagajnami denarja
namesto s nepristransko pravico.

Takoj po sprejemu resolucije je
konvencija prejela brošuro Hugo
Wilisa, odbornika iz Marion,
na, ki se v imenu obožboenih ru-
darjev zahvaljuje za obljubljeno
pomoč in obrambo.

Na konvenciji je bila dolga dis-
kusija glede pogodbe s operatorji,
ki je bila podpisana zadnji
mesec v Chicagu na temelju cle-
velandske pogodbe. Nekateri go-
vorniki so pobijali pogodbo. "Ko
je prišla stvar končno na glasova-
nje, je bila pogodba s Farrington-
ovim poročilom vred ratificirana
s 319 glasovi proti 107.

STAVKARICE ARBITRAŽE.

Chattanooga, Tenn. — Miller
Manufacturing kompanija je da-
la aretirati pet in dvajset stavka-
ric, češ, da so prelomile sodnijsko
prepoved, ki je tako ostru, da ta-
ke sodnijske prepovedi se ne po-
znajo v zgodovini mesta. Kom-
panija se prizadeva ustanoviti
"odprto delavnico", toda organi-
zacija krojaških delavcev United
Garment Workers' Union se je tu-
mu počelju postavila krepko v
bran. Kompanija je dala aretirati
stavkarice, ker misli, da na
ta način zlomi njih moralno. Za-
vožena pot! O tem se kompanija
prav zanesljivo prepriča.

VRHNE.

Chicago in okolice: V četrtih
sestah in hladno. Severno vetro-
urah: temperatura v zadnjih 24.
urah: najvišja 65, najnižja 56.
Sonce izide ob 6:27, zaide ob
7:05.

LEGIONARJI MOGOČE ZA- GLEDAJO LUČ DNEVA; ODKRITJA V NJIHOVEM GLASILU.

Washington, D. C. — (Feder.
Press.) — Glasilo Ameriške legije
"The American Legion Weekly"
je 8. septembra prineslo članek iz-
pod peresa Marquise Jamesa, ki
neumiljeno trga vojne profiterje.
O industrijski organizaciji, ki je
bila ustvarjena med vojno, James
píše: "O naši vojni produkciji
ljudstvo ne čita drugega kakor sa-
mo to, kar mu vlada dovoli čitati,
osiroma kar kolosalne industrijske
grupe, ki vladajo deželo, do-
vole ljudstvu čitati." — James je
spisal serijo člankov v katerih
razkiva vojne škandale in alepa-
rije, v katerih so involvirane
milijarde dolarjev.

PODKUPOVANJE PO- ROTNIKOV PRI MOON- EYEV OBRAVNAVI.

**DVA PROTNIKA STA BILA
PODKUPLJENA, PRAVI O.
VINCENT RICCARDI.**

Glas je smatralo blizu tisoč tri sta
dolarjev.

San Francisco, Cal. — O Mooney-
jevi obravnavi prihajajo ve-
dnolepše stvari na dan. O. Vin-
cent Riccardi, bivši podkupovalec
porotnikov trdi, da sta bili dva
porotnika podkupljena, da pride
Toma na večala. Riccardi je na-
mislil član krojke za omreževanje
v San Francisco.

Riccardi obožuje, da sta bila
podkupljena dva porotnika in ta
zveza znaša v seštetju tisoč tri sta
dolarjev.

Fototika, ki sta bila podkup-
ljena, sta po Riccardiovi izjavi
John Bassini, bivši trgovec s sa-
lenjavo, in William O. Banks, ar-
hitekt.

Riccardi izjavlja, da se je v to-
ku obravnave proti Mooneyju pri-
bližal Bassiniju, ki je bil član
Mooneyjeve porote v interesu ene-
ga svojih klientov. Zahteval je,
da Bassini izravna zahtevo svoje-
ga klienta. Bila je namreč neka
temna transakcija med njegovim
klijentom in Bassinijem. Bassini
je dejal, da ne more poravnati
zahteve, Riccardi je pa grozil, da
razgali umazano stran kupčije, ko
je bil Bassini porotnik pri
Mooneyjevi obravnavi. To raz-
kritje bi povzročilo, da postane
Bassini nemogoč kot porotnik.
Posledica je bila, da je Bassini
prišel, da plača zahtevano vsoto,
ko bo končala obravnava.

Vsota, ki jo je imel dobiti Ric-
cardi je dejal, je znašala tri-
najst dolarjev, ki so bili izplačani,
ko je bila izrečena smrtna obsod-
ba nad Mooneyjem.

Riccardi dalje obožuje, da je
vprašal Bassinija, ako je bil tudi
kateri drugi porotnik podkupljen
in Bassini mu je odgovoril, da za
druga ne ve kot William O.
Banks, ki je bil nekoč kot član
državnega orodja Southern Paci-
fic železnice.

Ob času obravnave proti Tom
Mooneyju je bil Riccardi dobro
zapisan pri krojku za omreževanje
in je imel zaupanje orodja tega
krojke, kot na pr. ljudi, ki so za-
pajeni dan za dnem kot porotni-
ki. Kot zaupna oseba je imel
Riccardi dosti opravka s temi po-
rotniki.

WALL STREET SE TOPI V VE- SELJU.

New York, N. Y. — V Wall
Streetu se radujejo, ker se je po-
močnila nakupovalna moč delav-
cev. Z veseljem komentirajo po-
godbo rudarjev, da ne bo meza
utrgana, in povznanje meze je-
karskih delavcev in tekstilnih de-
lavcev.

Človek, ko čita te komentarje,
misli, da bodo bankirji in drugi
denarni menjalci poslali posebno
zahvalo delavskim strokovnim or-
ganizacijam, ker se bojujejo pro-
ti znižanju delavske meze.

Ne, bankirji so drugega mne-
nja in žele, da kongres in držav-
na legislature sprejmejo postav-
ki določajo prisilna razsodišča in
prepovedujejo stavke.

ENTENTA JE ZAPRLA POT V CARIGRAD.

Angleške, francoske in italijan-
ske čete zasledile Ismid
in aniztati breg
Dardanel.

**GRKI POŠGALI BRUSO IN
DRUGA MESTA.**

London, 12. sept. — Mala enten-
ta je v strahu, da bo Turčija zopet
invadirala Evropo in da se obpo-
vi balkanska vojna. Iz uradnih
angleških virov se poroča, da so
savezniški pripravljene na uporabo
oborožene sile proti turškim na-
cionalistom, ako bodo zadnji po-
kušali prekoračiti nevtralne cone
na azijski strani Carigrada.

Carigrad, 12. sept. — Turški
časopis, ki so naklonjeni Kemal-
u, zahtevajo vojno s entento, ako
Turčija ne dobi nazaj kontrole
nad Dardanelami in Bosporjem.
Danes so se ponovile demonstracije
in izgred v Carigradu. Demon-
stracije so vedele naprej proti
sultanu. Izgredniki so pobili
šipe na stanovanju velikega vesirja.
— Iz Smirne poročajo, da se
tam nahaja 16 savezniških bojnih
ladij. Prebivalstvo Smirne, kate-
rega so begunci pomnožili na
700,000, grozi lakota; živil je sa-
mo še za osem dni.

London, 12. sept. — Iz Carigra-
da javljajo, da je turška nacio-
nalistična vlada v Angori poslala
Grške, da naj takoj pošlje dele-
gate za mirovno konferenco, ki se
ima vršiti v Smirni. Turki ne bodo
čakali na konferenco, katero mi-
slijo aranžirati savezniki v Benet-
kah.

Skupščina v Angori je sklenila,
da se sedež vlade preseli iz Ango-
re v Konjo, kjer je važno želez-
niško središče.

Carigrad, 12. sept. — Zavezni-
ški generali v Carigradu so se
konečno sednili, da je treba braniti
Carigrad pred smagovitimi ke-
malisti. Francozi so se pridružili
Anglešem in Italijanom in njho-
ve čete zasledile polotok Ismid in
azijske obreke Dardanel. An-
gleške bojne ladje so dospale v
Čanak, kjer je dardanelska oži-
na najkrajša.

Zavezniki s oobvestili turške
oblasti v Carigradu, da morajo
proslave zmage v Mali Aziji pre-
nehati. Šef turške policije je pre-
jel nalog, da mora ustaviti de-
monstracije. Šef je takoj ukazal
sneti zastave s poslopj in prepo-
vedal nadaljne parade.

Ententni komisarji so dalje od-
redili, da se razobesijo zavezniške
zastave v nevtralnih conah Ismi-
da in ob Dardanelah; turške čete,
ki prestopijo mejo teh con, izvrše
sovražni čin. Hamid bej, zastopnik
vlade turških nacionalistov, je
bil informiran, da vsako inva-
diranje cone južno od Carigrada
in Dardanel najda zavezniške zdru-
žene napram vladi v Angori.

Rim, 12. sept. — "Giornale d'
Italia" je prejel poročilo iz Smir-
ne, ki pripoveduje o vandalizmu
grških čet, katere so na begu pred
Turki opustošile vso pokrajino,
vpepile mesta in vasi ter žito na
polju in spravile na tisoče moha-
medancev in kristjanov na bera-
ške palice. Nekičanski Turki se
niso nikdar obnešli tako bar-
barsko kakor krščanski Grki
zadnji teden.

Omenjeno poročilo se glasi:
"Grki so med begom na divjaški
način uničili deželo. Zažgali so
Bruso (nekdanje glavno mesto
Turčije), Sokiyo in Skalanovo (na
obrežju južno od Smirne) ter ne-
štefa druga mesta in vasi. Bruso
in Sokiya sta popolnoma zgoreli,
Skalanovo so pa deloma rešili
italijanski pomorščaki, ki so se
torpedovk izkrali na suho. Grki
so prišli na stotine Turkov, jih
zaprli v hiše, katere so potom za-
žgali. Za bežnimi grškimi četa-
mi je ostalo široko pogorišče."

Smirna, 12. sept. — Mustafa
Kemal paha, vodja turških nacio-
nalistov, je dospel sinoči v Smir-
no. Mesto je bilo v vseh in za-
stavah in za tisoče ljudstva je pri-
redilo evacije turškemu poveljni-
ku. Takih manifestacij niso imeli
Grki o so kokuirali Smirno. Ke-
mal je imel dolg govor, v katerem
je pozival svoje rojake, da se naj-
čuvajo slabih činov.

(Dalje na 2. strani.)

GOMPERS PRAVI, DA JE SOD- NIK WILKERSON IGRAČKA ADMINISTRACIJE.

Atlantic City, N. J. — Samuel
Gompers, predsednik Ameriške
delavske federacije, je dejal na
tukajšnji konvenciji tipografske
unije, da je stavka železniških
delavcev danes učinkovitejša kot
je bila kdaj prej kljub "in-
džunkšnu", ki jih dajejo igračke
v rokah administracije kakor je
sodnik Wilkerson. Gompers je
dalje rekel, da "indžunkšni"
jemlje ljudstvu pravico delati to,
kar sme svobodno delati po usta-
vi, dočim daje drugim oblast delati
to, česar ne smeje storiti po
ustavi.

LIGA PROSI TURKE, NAJ PRIZANESO GRKOM

Šbor lige narodov apelira na Ke-
mala, naj bo bolj krščanski
kakor so Grki.

**LLOYD GEORGE PRIDE V
ŠENVEU.**

Zeneva, Švica, 12. sept. — De-
legatje lige narodov so se večeraj
bavili s turškim problemom. Zak-
ljuček debate je bil, da je sbor
poslal brošuro Kemalovi vladi
v Angori s prošnjo, naj se turški
nacionalisti ne maščujejo nad
Grki zaradi barbarskih činov
grške armade, ki je poigala tur-
ška mesta in vasi med umikanjem
iz Anatolije.

Nekateri delegatje so zahtevali,
da liga stori kak korak za mir
med Turčijo in Grčijo, angleški
delegat Balfour je pa pojasnil, da
je grška vlada prva, ki mora sto-
riti tak korak; liga ne mora sto-
riti ničesar drugega kakor potu-
gniti se za krščanske manjšine.

Robert Cecil, ki se vedno po-
stavlja za Armenijo, je dejal, da
še ni dosorel, da se bi liga bavila
s armenikim vprašanjem. Prej
mora biti rešen turški problem.

Večraj se je izvedelo, da pride
Lloyd George v Zenevo, da od-
govori na vprašanje o prihodu
njega teden. George bo adresiral
sbor lige narodov.

Francoska vlada, ki pričakuje,
da bo Lloyd George kmalu spravi-
ti na sbor vprašanje odškodni-
ne, je sklenila poslati bivšega
ministrskega predsednika Rene
Vivianija v Zenevo, da odgovori
angleškemu ministru, kateremu
predsedniku, če bo treba.

POTA DO POKOPANIH RU- DARJEV DO SE DOLGA.

**Rešimo moštvo, ki prodira v
Argonaut, je malo nove
ovire.**

Jackson, Calif. — Tri neugod-
ne novice so v ponedeljek potle
soročnike 47 rudarjev, ki so za-
pri v zlatem rudniku Argonautu
že 15 dni, odkar je 26. avgusta
ogrenj zaprl izhod iz rudnika.

Novice so: rešino moštvo, ki
neprestano dobe v dveh krajih iz
sosednjega rudnika skozi debele
stene žive skale in skozi stare,
zapuščene rove, je našel na
udrtni v starih duplinah, v sled
česar je postalo rešino delo še po-
tešnejše. Odkrita votlina, tako-
zvani "stop", katero so našli v
nedeljo med rudnikoma Argonaut
in Kennedy je na drugem koncu
tako zasuata, da je votlina nepo-
stavna za prehod. Pojavili so se
strupeni plini iz jami, ki drži v
globokino rudnika, v katerem je
ogrenj.

Lastniki Argonauta pa še vedno
vtrajajo na stališču, da so zaprti
rudarji še živi in da jih rešino
delo kmalu doseže.

VERSKA VOJNA V ZION CITYJU.

Zion City, Ill. — V tem meste-
cu, gnezdu verskega fanatizma
Volive, ki se imenuje glavni apo-
stolske katoliške cerkve, je iz-
bruhnila verska vojna. Dva pas-
torja O'Brien in Nelson, duha
pastirja metodističnih in bap-
tističnih ovčie, sta napovedala voj-
no Volivi. Voliva je dal nabiti
plakate po vsem mestu s napisom,
da se bodo njegovi nasprotniki
"prej znašli v peklju, kakor na
krmilu mesta".

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Sijajna zmaga tekstilnih delavcev. Stavka tekstilnih delavcev v Rhode Islandu, ki je trajala osem mesecev, je bila končana v ponedeljek 11. septembra in drugi dan se je 25.000 delavcev vrnilo na delo. Delavci so obdržali staro mezdo. Kompanije, ki so totele delavcem znižati mezdo za 20 odstotkov, so morale po osemmesečnem boju umakniti svoj sklep. Stavkarji v Pawtuxetu in Blackstonu so praznovali zmago z velikim izprehodom od tovarne do tovarne s godbo na čelu in petjem. Delavci so se vrnili na delo kot organizacija in ne kot posamezniki.

Novo gibanje železniških nameščenov v Penni. C. H. Fenstermacher, predsednik unije železniških klerkov in postajnih nameščenov v Pennsylvaniji, je poročal v ponedeljek, da bodo člani unije dobili v 48. urah glasovnice za glasovanje o stavki. Unija ima 25.000 članov. Fenstermacher pravi, da Pennsylvanska železniška družba hoče na vsak način zdrobiti vse delavske organizacije. Delavcem so znižane mezde nižje kot je pa določil vladni železniški odbor.

Stavka prihaja na jezereh. Stavka mornarjev na parniških, ki plovejo na Velikih jezerih, pride v enem tednu. Splošno glasovanje je pokazalo, da je večina mornarjev za stavko. Moke delajo sedem dni in 84 ur v tednu, zahtevajo pa 56 ur ali osem ur dnevno za sedem dni.

Rudarji na delu. Rudarji na antracitem polju v Pennsylvaniji so se vrnili na delo v ponedeljek in produkcija trdega premoga je zopet v polnem zamahu, izvzemši v premogovnikih, ki so se med stavko pokvarili valed poplave. Popravila v teh rovih bodo trajala par tednov.

Stavka v Buttu, Mont. Rudarji, organizirani pri I. W. W., so sklenili zastavkati za zvišanje mezde in uvedbo šesturnega delavnika.

Rudarji pred sodiščem. Dne 14. septembra se odprli sodniški obravnava v St. Clairsville O., proti Danu Agostiju, članu United Mine Workers, ki je obtožen sodelovanja pri uboju Johna I. Majorja, lastnika Janie v New Lafayetteju, kateri je bil ubit 27. junija t. l. Ako se odvnetnikom unije ne posređi, da dobe obravnavo pred drugim sodnikom, bo Agosti vržen v ječo do smrti, kakor je bil Dominik Venturata pred nekaj tedni. Glavna priča, na katero se državni pravdnik največ opira, je Stanley Kubiak, 17-letni bivši kamenev v reformatariju in samopriznani lajnik. Kubiak je pokrivil Venturata. Prijatelji obtoženih rudarjev pravijo, da imajo dokaze, da je Kubiak prišel pod grožnjo, da bo poslan nazaj v kaznilnico ako ne priča tako kakor hočejo tožniki.

Stavka mornarjev v Nemčiji ki je trajala pet tednov, je bila končana z delno zmago stavkarjev. Prejeli so zvišanje mezde, toda vprašanje osemurnega delavnika je ostalo nerešeno.

Irska vlada zdrobila stavko. Iz Londona poročajo, da je bila stavka poštinih, telegrafskih in telefonskih nameščenov na Irskem zdrobljena. Stavko je zdrobila nova provizorična vlada svobodne irske države, ki je nastopila proti delavcem z vojaško silo.

Razne vesti.

ORGANIZIRANO DELAVSTVO V NEW YORKU ZAHTEVA ODPOKLIC SODNIKOV.

Poughkeepsie, N. Y. — Državna delavska federacija za državo New York je podala izjavo, da se naj legislaturi takoj predloži zakon za odpoklic vse član višjega sodišča, ako se pokaze, da dela nasproti ljudskemu blagostanju.

NA KAKŠEN NAČIN SE IZDELJUJE COLNINSKI TARIF.

Washington, D. C. — Konferenčni, ki zastopajo kongresno zbornico in senat skušajo zdaj se sporazumeti o colninski predlogi, ki jo je sprejela zbornica, a senat jo je sprejela. Spremenjenih dodatkov je okoli 2.436. Konferenčni odbora tajne seje. Zapisnika o teh sejah ne bo zbornici in senatu bodo pa predložili amandirano colninsko predlogo, ki postane zakon. Predložila se ne more v senatu ali zbornici sprejeti, ampak se lahko le sprejme ali pa odkloni.

ODŠKODNINSKA POSTAVA SPREMENJENA.

Atlanta, Ga. — Državna legislatura je sprejela razne spremembe k odškodninski postavi. Vsota za smrtne ponesrečenega delavca je bila povrhana od \$3.000 na \$3.800. Tedenska odškodnina je bila povrhana od \$12 na \$15. Preje je moral delavec čakati štirinajst dni na izplačilo prve tedenske podpore. Od zdaj naprej bo čakal samo sedem dni. Ako delavec tako ponesreči, da trajno hira, bo prejel pet tisoč dolarjev. Po starem zakonu je določenih le štiri tisoč dolarjev.

Legislaturi je bila predložena predloga, ki prepoveduje nastopitev stavkovnih straš, a legislatura je predlogo odklonila. Ravno tako stalisti je zavzela, ko je prišla na dnevni red predloga za preklic licence brivcem.

POSLEDNJEJE SE METODE OČRNUJOV.

Cincinnati, O. — Stavkovni odbor organizacije čevljarov delavcev poroča, da lasijo razni ljudje okoli stanovanj stavkarjev in poslušajo, kje stavkarji delajo. Kakor hitro izohvata, kje stavkarji delajo, jih namenjajo tovarnarju ali podjetniku, da so stavkarji. Posledica takega umazane postopanja je, da so stavkarji dostikrat odpušteni. Metoda je grda in umazana in pokazuje, kakšnih sredstev se poslužijo nekateri podjetniki, da se osvojijo nad stavkajočimi delavci.

SENATOR FRANCO RENOMIRAN.

Baltimore, Md. — Senator Jos. I. Franco, znani liberalni republikanec, ki je bil lani v Sovjetski Rusiji in kateri nespornost zahteva priznanje sovjetske vlade ter vpodstavljanje diplomatskih in trgovinskih stikov med Ameriko in Rusijo, je bil 11. t. m. renominiran kandidatom za senatorja v veliko večino.

Stari Gal si pomali ogiljencev plin?

Paris, 12. sept. — Delavci, ki so kopali temelj novemu poslopiju v Clermont-Ferrandu, so našli kamnite rakve, v katerih so bili dobro ohranjeni koščki. Najdba pokazuje, da so stari Gal imeli dobre metode za ohranilo mrlincev; najbrž so poznali ogiljencev plin, s katerim so napolnili rakve in s tem preprečili trohno. Rakve s koščki so stare najmanj 1800 let.

ENTENTA JE KAPELA POT V CARIGRAD.

(Nadaljevanje s prve strani.) Vse angleške patrulje so se umaknile iz Smirne pred Kemalovim prihodom in angleški konsulat je zaprl vrata. Ameriki mornariki poveljnik je bil naprošen, da skrbi za angleške interese v mestu. Francoske, italijanske in ameriške straže so ostale na ulicah.

Paris, 12. sept. — Francija se je definitivno odločila, da pridruži Angliji in Italiji za obrambo Carigrada, nevtralnost Dardanel in za doseg le nedoločeno forme mednarodne kontrole bosporske in dardanelske oline.

Francoska vlada je vesela turške zmage; svoje veselje kaže očitno. Na drugi strani so pa francoski uradni krogi v strahu, da bodo turški nacionalisti zahtevali za mir s Grki.

Naj urki zahtevajo kar hočejo, zavetniki ne bodo dali iz rok Carigrada in Dardanel. Dali se Kemal paša spusti v vojno s zavezniki, je še problematično, toda eno je gotovo: Kemalova zmaga je zedinila vse milijone mohamedancev. Vse mohamedanski svet v Egiptu, Mesopotamiji, Indiji, Kavkaziji proslavljajo danes zmago turških nacionalistov in gleda na Kemala kot na nekakega odrešenika ki osvobodil vse pravoverne muslimane iz pesti imperia lizma Velike Britanije.

Na drugi strani se kaže polom Konstantinove kariere na Grškem. Sovražne demonstracije vojakov in civilstov proti vladi so na danem redu. Razočarani Grki, ki so sanjali, da jih Konstantin popelje na krilih zmage v Carigrad in ustanovi grški imperij, zdaj preklinjajo kralja in zahtevajo, da se vrne stari vodja Venizelos, ki je med vojno s pomočjo entente spodil Konstantina iz Grške.

Venizelos se nahaja v Švici. Njegovi zastopniki v Parizu pravijo, da se Venizelos ne vrne v Atene drugače kakor na odločno zahtevo ljudstva; ljudstvo pa mo-

ra prej odpraviti kralja in sedanjjo vlado in popraviti s plebskom svojo prejšnjo napako, ko je glasovalo za povrnitev spodenega kralja.

SODNIJSKA PREPOVED PODALJŠANA.

(Nadaljevanje s prve strani.) moči, da unijam prepreči uničiti edrto delavnico. Mnenja glede odprte in zaprte delavnice so lahko različna, toda stvar justičnega tajnika ni, da zavzame strankarsko stališče in nezakonito je bilo za justičnega tajnika, da je skušal poslušati se vladne moči za tak nepovraten namen.

Richberg je citiral več avtoritet, na kar je izjavil, da postoji sid, za katerega se ne kongres ne upa stopiti, ker je njegova moč omejena po ustavi.

Dodal je, da ni stvar justičnega tajnika, da odloči, ali bo ljudstvo delalo v odprtih ali zaprtih delavnicah. To je zadeva podjetnikov in uslužbenecv. Posebno je pa Richberg naglasil, da je justični tajnik rekel, da se posluži vladne moči, da se odprta delavnica v Združenih državah. Tukaj ga je sodnik Wilkerson opomnil, da se ta opazka ne nanaša na predmet.

Richberg je dalje opozoril sodišče na razlike med sedanjo in Debeovo stvarjo. Takrat je bila stavka odredjena, da se bojkotira, jo Pullmanovi vozovi. Sedaj pa ne gre za bojkot.

Sodnik Wilkerson, ni podal odloka na predlog Richberga, ravno tako pa ni rekel, da ga ne pda. Iz sodnikovih besed je bilo razumeti, da bo poslušal še nadaljne argumente Richberga.

Zdaj se pričakuje, da bo skušal justični tajnik in njegovi pomočniki spraviti obtožence v zvezo s nasilnimi in nepovratnimi čini.

Ali sodba juristov je, ako so obtoženci v zvezi s kriminalnimi čini, tedaj stvar ne spada pred to sodišče, ampak pred kriminalno. Ako pa obtoženci niso v zvezi s temi nezakonitimi čini, tedaj je bila še toliko manj upravičena peticijska za sodnijsko prepoved.

JUG.

HISTORIČEN ROMAN.

Spisal Prokop Uhočoloušek.
Poslovenil H. V.

(Dalje.)

"Bežita, kar bežita, blaznela," se je smejal njiju vedenju Bajazet, ne da bi jima vatajval korake, "kauri ne poznajo naravi razdraženih šakalov. Toda, čas je še!" je opomnil samega sebe in stopil naprej, zdelo se je, da raste njegova postava kviku; mirna odločnost, ki pristojno velikemu vladarju v odločilnem trenutku, se je razila po njegovem licu, združena s veličanstvom, pred katerim se glava nehoti klanja v pokornosti in usta odmolkejo v nenadni bojazni.

Samo par korakov je stopil naprej, ko se je naskrat ustavil; ustavila sta se ob enem tudi Stefan in Topličanin, ko sta se hoteli odpreti vrata, vodeča v posvečene prostore harema. Ali ta so se naglo odprla in skozi nje je stopila v dvorano gospa, zavita v pajčolan, vodeča za roko dečka kakih 12 let.

Mladič, o katerem se je dalo težko reči, ali je že mladenič, ali še otrok, kajti bil je na meji med otroškimi in mladeniški leti, je sledil tik za njo; priprl samo vrata obstal je na pragu, prekrišavi roki na prsih, in zasledujoč s ognjenim očesom zavileno gospo, ki se je počasnih korakov in s ponosno povzdignjeno glavo pomikala naprej, da se je kar čudno zdelo, kako so mogle prsi mladeniča oddati toliko ognja v njegove poglede.

"Mileva!" sta vzkliknili Stefan in Topličanin enoglasno, čim se je gospa pojavila na pragu.

Ne meneč se za ta vsklik, kakor da bi ju niti ne bilo tu, je korakala gospa naravnost k sultanu.

"Kdo te je poslal semkaj, gosudarika?" jo je ogovoril Bajazet; "sedaj ni tukaj niti časa niti prostora za tih razgovor, ali ljubimsko uvaževanje," je dostavil s lahkim dihom nejevolje. "In kaj hočeš tvoj sin v tem le čast?"

"Jaz dovažam svojega sina," je odgovorila gospa s trdnim in tako jasnim glasom, da je prodiral celo skozi vladajoči vrišč, "da se nauči od svojega očeta, kako se mora ponašati vladar v takih trenutkih, kakor je ta le."

En vsklik občudovanja je zasvnel po dvorani; kakor skorzi čar je zginita vsa bojazen, vsa ne-

odločnost s lice emirov; njih oči so se naskrat bliskale bojašljivosti, vsaka roka je oblespala ročaj jatašana.

"Neupogljiva palma Lisabona, gosudarika moja!" je zaklical Bajazet v pravilnem občudovanju, "katera žena se more tebi jednati?"

"Hitimo, padikah, jasni moj gospodi!" je silil sedaj stari Timurtaş v razburjenju posmbljaje v svojem navdušenju celo na svojo suženjsko prilikjenost, "hitimo in kaznujmo upornost teh psov, katerih tuljenje onečašča posvečene sidove tvojega seraila."

"Allah-Akhbar!" je zavpil Bajazet, "ravno kar boječa srca mojih sakihi emirov so se naskrat spremenila v levja srca, in ta čudež se je zgodil samo valed tvega čara gosudarika! Kdo bi se ti ne klanjal, in kdo bi se čudil meni, tvojemu slugi, da se moj duh klanja tebi, ko so tudi miali vikovane v okove? — Vpijte, vpijte!" je mahnil s roko proti dvorščaku, od koder sta vedno bolj grozeče zvenela šenket, orošja in divji krik, "predno vam zagodim grla, mi preostaja še dosta časa, da razglasim, da zarod ishajajoči iz tvojega naročja, gosudarika, proclavi otomansko državo, jo napravi veliko in strašno vsemu svetu!" — je naznanjal kakor navdahnjen prorokim duhom.

"Čuješ Mohamede, moj sin, sin rajskega ptiča s tem srecem kraljevske orlice!" se je nagnil k dečku.

Deček se ni brigal za govorico, niti za odlično družbo, ker je bil že vajen tega, da so največji mogotci v prah aklanjali svoja čela pred njim, otrokom; zri je samo na truplo umorjenega age, sočutno sicer, toda brez vse bojazni, ali pa gnusa.

"Kaj pa naj to pomenja?" je vprašal s otroško radovednostjo, ko ga je oče ogovoril.

"To pomenja, naj nihče v bodoče ne svetuje sultanu, tvojemu očetu, k bojašljivemu dejanju," je odgovoril Bajazet.

"Zapomnim si to, oče, za pomeje, ko bom stal na tvojem mestu," je odvrnil deček hladno, nehalo je njegovo sočutje; divja narav očeta je premagala v njem materinsko mehko.

"Čuješ, Stefan!" je ispregovoril Topličanin, "to je otrok tvoje sestre! Iz arabkega naročja je izšel najkrvitejši bič za arabski narod!" In vil je roki. "In jaz, jaz moram braniti te gade! Kaj sem storil, ko sem tamkaj v Dri-nopolju, zapeljan od čara sedanjnosti, prisegal!"

"Čujem slavo svoje sestre in vidim njeno veličino in bodočo visočino njenega plemena," je dejal kratkovidni Stefan Lazarevič, zaslepljen po brataki ljubem do sestre.

Okno je zasvenelo in kakor slatodrago steklo se je sesipalo na tla; publika je priletela skozi odprtino in se zapičila v stropu — kako blizu so se morali biti uporniki!

"Za manjši moji svesti!" se je ojunadil sedaj Bajazet, "ti pol tamkaj postajajo že predrzni do skrajnosti!"

In s radostnim krikom: "Allah!" in "Hiderim!" se hiteli paše in emiri za svojim sultanom, kakor bi se sedaj šlo samo za to, da vidijo beg in kasnovanje drznih upornikov.

"Sestra!" je pristopil Stefan k njej in se dotaknil njenega ramena, kajti ona je xila nepremično za odhajajočimi, tako, da niti opazila ni, da je njen brat, knez Stefan Lazarevič, s vojvodo Topličaninom ostal v dvorani.

"Stefane!" se je hitro obrnila k njemu sultanovka, "ti si tukaj, brate?" je vprašala začudeno.

"In ti nisi videla svojega brata radi svojega moža, sestra moja!" je vprašal Stefan s očitanjem.

"Mari se čudiš temu, Lazarevič!" se je oglašal s grenkostjo Topličanin, "kdo pa more še imeti oči za brata, ko se je solnčil v milosti sultana in se napihoval v njegovo slavo! Ha, ta sultan in ta njegova slava!" skril je usta v porogljiv smeh. "Glej, tam!" pokazal je v temen kot, kamor je krasna Zulma s drugimi odaliskami zbežala pred viharjem in kjer so se sedaj skrivale pred mogočnim sultanom, o kateri je bilo znano, da nadvaja volje sultana.

"Glej tja, to so členu verige njegove ljubezni do tebe, ti žena moža mnogokaterih žena!" se je smejal akodoželjno. "In pogled semkaj!" — je pokazal na črepije čaš, na luče vina razlitga po tleh, — "tu vidiš spomenike njegove slave; ne zavidam te za njen odsev, toda po vaem tem je umevno, da radi tolike slave in tolike

ljubezni nimaš pogleda niti za brata, niti za onega, ki ti je bil preje več, nego tvoj brat, in ki je, zapeljan od tebe, postal za te več, nego mož in brat tvoj." Končaj je s smehom, v katerega pa se je mešala resnična bolest.

"Jaz se čudim, brate!" je govorila sultanica Stefanu, kakor bi niti ališala Topličaninovi besed, "da te vidim tukaj, ko sem vendar mislila, da si v tem trenutku deležen slave mojega moža."

"Njegova slava je v Bruseli, tukaj v teh prostorih oskrunjena, sestra!" je rekel Stefan, "jaz sem videl upor, nobena človeška moč ga ne zaduži več; še le tedaj, ko zadavi svojo krtev, in v tem alufaju nočem biti aličen blaznežu, ki zapravlja drag čas v veseljah, in hoče v svoji blaznosti preplavljajoči tok vode zavrniti nazaj proti goram. Radi tebe sem tukaj ostal, radi tvoje obrambe, draga sestra, golobica moja!" je rekel vneto.

(Dalje prihodnjik.)

NI VERNOVA ZERPIVA VZORZUJEJO

ZURAJE V OROZUJIK

Hude Bolečine

revmatične hitro deljaste,

če robite

SEVERA'S

GUTHARDOL

Zanesljivi liniment.

Istotako uporaben je za izvinjenje,

občutek se občutek, se občutek

bolnih mišic ter udov.

GEM 30 40 50 60 70 80 90 100

Vpradišite v lekarnah.

W F SEVERA CO

CLEVELAND, OHIO, U.S.A.

IČEM DELAVCA

za stalno delo na farmi. Tisti,

ki ga veseli delati na kmetiji, naj

se nemudoma prijavi in piše naj

za nadaljna pojasnila na naslov:

Frank Koren, P. O., East Worcester,

N. Y. (Adv.)

POHITVO NA PRODAJ.

Pohitvo za šest sob je poceni

na prodaj. Vprašajte pri: Dr. Em.

Holmes, 3726 Ogden Ave., cor.

Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

NAZNANILO ROJAKOM V

JOHNSTOWN, PA. IN OKOLICI,

DA SEM KOPET ODPEL KRO-

JASKO DELAVNICO NA SVO-

JEM PROSTORU NA 87 IRON

STREET, JOHNSTOWN, PA.,

RAVNO NASPROTI ŽELEZNI-

ŠKE POSTAJE. ULJUDNO SE

PREPOROČAM STARIH IN NO-

VIH ODJEMALCEM, JAZ IZ

DELUM MOŠKE IN ŽENŠKE

OBLEKE IN SPREJMEM VSA

POPRAVILA IN OISČENJE

OBLEK.

ANTON FORTUNA, KROJAČ,

87 IRON STREET,

JOHNSTOWN, PA.

ROJAKI V CHICAGO IN OKOLICI POZOR!

Ako bodete naročili letos GROZDJE, potem se obrnite do mene.

Vsamen vsake naročilo malo ali veliko, na tone ali za celo karo.

Cene so smerno nizke. Grozdje preskrbim vseh vrst kakor kdo hoče:

Kalifornsko, Michigan ali drugo. Jamčim, da bo dobil vsak dobro

grozdje. Za naročila se oglašite osebno ali pa pišite na naslov:

FRANK MUBL,

9534 So. Ewing Ave., So. Chicago, Ill.

ROJAK PAJK JE

V trgovini nad 16 let, na tisoče dolarjev razpolije blaga po celi

Ameriki pa se ni nikdar silalo da ni vsak dobil pošteno blago. Kdor

od nas enkrat kupi, se kupi. Pošljite brezplačne cenike po celi Ame-

riki za vso, slatinna, srebrnina, diamante, prstane, dalje prave glasne

Columbia gramofone, slovenske in v vseh drugih jezikih gramofonske

plošče, zastave, regalije, kape t. t. d.

On je edini pravi zastopnik v Conemaugh, Pa., za Columbia

gramofone in plošče.

En sam poskus in prepričali se bode.

IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

VAŠ PODPIS

BO imel tako vrednost, kakršno mu

bošete s svojimi prizadevanji

sami ustvarili. Vrednost odvisi največ

od vašega prizadevanja sistematično

hraniti.

VI ste opravičeni tudi nekaj imeti od

vašega dela, zato se odločite sedaj

izplačevati sebi določeno svoto iz va-

šega tedenskega zaslužka in jo vla-

gajte v to banko.

SKLENITE hraniti in vred-

nost vašega pod-

pisa bo naraščala sorazmerno z vašimi

prizadevanji.

POSILJAMO denar v stare denarnice po dnevni ceni

PRODAJAMO likfarte za potovanja v stare de-

movine in nazaj, na vse litiže.

KASPAR STATE BANK

Blue Island Ave., vogal 18. ceste, Chicago, Ill.

Največja slovenska državna

banka v Zedinjenih državah

Kapital in prihrlek \$1.000.000.00

SLIKE IZ NASELBIN.

White Valley, Pa. — Gosti so postali dopisi iz naše naselbine, kar je tudi prav. Po dolgem času se je zopet oglašala parna pisčala, kot je bilo že poročano. Na delc je pričela vabiti pisčala Delmont majne, ki spada pod Pittsbursko prometno družbo. Dne 28. avgusta je pričela oznanjati pisčala pričetek dela in v resnici radoveden sem bil, koliko rudarjev se je neki vrnilo k delu. Čeli dve uri sem čakal pri oknu, da bi bolje videl, kdo bo šel delat. Čakal sem zas onj na stavkoka, le dva mačka sem videl prihajati doli po poti, za njima pa je kobacala dvonožna raka in ju kličala z glasnim "kvak, kvak, krav". Prvi dan torej ni bilo stavkokazov, pa vsceno so naložili dva železniška vozova, ker so imeli te od prej nekaj napravljenega premoga. Približno s takim uspehom so delali do 1. septembra sami boji, ko so pa sprevideli, da sami ne bodo mogli ničesar opraviti, ker se celo domačini niso hoteli vrniti k delu, so britehne glavičke kompanije kmalu nekaj irtuhale.

Obrotovati morajo, tako je bilo njihovo geslo in nabirati so pričeli stavkokaze ter jih v resnici nekaj dobili. Kakor se vidi, pa tudi s temi najeteži ne bodo ničesar naredili, ker je vseh skupaj komaj ducat in navadno stavkokazi kakor nenadoma pridejo, tako kmalu tudi izginejo.

Dne 6. septembra je prišlo od nekod pet stavkokazov ob pol 1. opoldne, od dveh pa so že šli, odkoder so prišli. Govoril sem z njimi, ko se odhajali na vlak in so rekli, da prihajajo iz Carnegie, kjer je neki bos s slovenskim imenom. Oni bos, da jih je spravil sem, rekoč jim, da je tu podpisana unija in da manjka ljudi, ker so tukajšnji rudarji šli drugam za delom.

Rojaki, ne verjemite takim trditvam, da je tu stavka že dobljena in unija podpisana, ker dosej tu še ni podpisala nobena kompanija, razen par malih podjetij. Ljudje v resnici gredo proč od tu, iskajoč dela drugod, kamor kdo more. Naj nikar ne misli, da misli, da gredo kam stavkokaziti. Oni gredo le v kraje, kjer je unija že podpisana.

Jako veliko je bilo pisanega po časopisu, da tako dolgo ne bo šel nihče delat, dokler nebo unija priznana od vseh podjetnikov, to da kakor se sedaj vidi, niso organizirani rudarji čakali na to. Čudno se mi zdi, kje so vsi tisti dopisniki, ki so nekoč tako vzpodbujali po časopisih, da naj vztrajamo do zmage; vsi so vtihihi. Kakor slišimo, ne bo dolgo časa več, ko bodo morali tudi tukajšnji operatorji podpisati pogodbo, ker pričeti morajo s delom ali pa zapreti majne. Zato rojaki, bodite previdni, ako pride okoli kak agent in vam prigovarja, da v Westmorslandu ni stavke več.

Z rojakom, ki nabira skebe, pa mislim, da bodo že drugi člani društev vedeli kako postopati, saj kolikor mi je znano, spada k dvema podpornima društvoma in jednotama. Želim, da bi se še nadalje tako oglašali dopisniki kot so se prej. — **Whitevalečan.**

Buhl, Minn. — Ko prebiram list "Prosveto", vidim dopise iz vseh krajev Amerike, samo iz Buhla jih ni. Ker se torej noče nobeden tukajšnji rojak domisliti, da bi popisal razmere v Buhlu, skušam jaz to storiti.

Razmere so slabe. Delavec ne more pošteno preživeti sebe in družine. Z delom je tako kakor drugod. Dobimo drobtine, ki pa dajo drugim s mize, večkrat pa tudi tega ni dobili. Ako vprašam za delo, ti pove, da ga nima, ampak "nekoč drugi" da rabi toliko in toliko mož. Ko prideš tja, se ti odreže: "Nothing doing". Tako hodiš od Poncija do Pilata in nazadnje ni nikjer nič.

Ni dolgo tega, ko je moj znanec vprašal za delo, pa je dobil odgovor, da ne marajo moža s petimi križi na hrbtu. Tako dela delavec, dokler ima kaj moči; kupi bogastvo za druge, ali kadar ima pet križev, pa mora še vedno beračiti za drobtine. Ko so pa bile volitve, je izvoljen kandidat, ki drži a kompanijo.

Ali si nismo delavci sami krivi slabih razmer? Zakaj ne volimo mož in naših delavskih vrst v zakonodajo in druge javne službe? — Dokler je tako, bomo vedno izkoriščani in naši izkoriščevalci bodo delali zakone po svoji volji; dokler se ne združimo kot pravi bratje, ostanemo sužnji. Pregovor pravi: sloga jači, nenoga šlaji.

Žalibog, da je to velika resnica. Zatorej, bratje delavci, v organizacijo! Lahko nas je zmagati in razkropiti, dokler smo razdrojeni in vsak zase, ne bo pa tako lahko, kadar bomo organizirani, ker potem bomo vpoštevani in naše zahteve ne bodo več padale na gluh ušesa.

Spominjam se, ko sem še trgal blaže po šolskih klopih v Ribnici, sem čital v knjigi o očetu in sinovih in palicah. Oče je dal sinovom več palic skupaj povezan in jim dejal, da jih naj prelomijo. Nobeden ni mogel tega storiti. Nato je oče vzel vsako palico posebej in jo s lahkoto prelomil. To je bil nauk sinovom, da jih ne zlomi nihče, dokler bodo skupaj držali, kakor hitro pa postanejo nesložni, bodo s lahkoto premagani. Ta nauk velja tudi za nas, delavce. Ako smo trdno skupaj povezani v organizaciji, nas ne zlomi nobena sila.

Tukaj na Iron Rangu delamo večidel v železnih rudnikih in "open pith". Zasluži se od \$3.50 do \$4.00 in nekaj več, ali potiti je treba krvavo pot. Delo je največ osemurno. V okolici je naseljenih tudi nekaj farmerjev, toda mali farmerji so ravno tako izkoriščani kakor drugi delavci. Farmerji se bi morali združiti s delavci in ustanoviti svoj "farmer's market" in potem bi dobili več za svoje pridelke, delavci pa bi dobili cenejše in boljše blago.

V nedeljo 3. septembra smo šli v mesto Ely, kjer žive skoro večina Slovencev. Ely-leži 75 milj od nas. Imeli smo izvrstno vožnjo. Ko pridemo tja, smo po enournem lankanju dobili rojaka Charlesa Mrharja, h kateremu smo bili namenjani. Gostoljubna gospodinja nam je postregla s avinjetino in "bingotom". Ali ta "bingo" je bil iz hudiča! Tako me je naphnil, da sem izgledal kot balon in prosil sem svojega tovariša, da me naj priveže, ker drugače poplham kam v zračne višave. Mesto se mi dopade, kar se tiče prebivalcev, toda nekaj se mi pa ne dopade: mesto izgleda kakor kakel in ravno tam moraš nazaj, kjer si prišel noter. Ely je znan po svojih krasnih jezerih, ki so zlasti lepi ob tihih poletnih večerih, kadar sije polna luna. Ni čuda, da te ne pušče zlepa od sebe, posebno pa še, ako so ženske zraven — tako da pozabiš, kdaj je čas vrniti se domov. Poletu je ali right — ampak pozimi se je treba pritisniti k drugemu jezeru kakor je Elyško. — **John Petek.**

Auburn, Ill. — Koncem avgusta sem se poslovil pri svojih starih prijateljih in znanjih na Breezy Hillu in Yelu, Kans. Milo se mi je storilo, ko sem jim segal v roke po trinajstletnem bivanju v državi Kansas, a spomnil sem se, da smo kot mezdni delavci prišli in se selili iz kraja v kraj, dokler trajajo gospodarski sistem. Na tisoče, da na milijone bratov, delavcev in trpinov, je zadel ista usoda kot mene. Ta zavest me je bodila, da nisem postal še bolj mehak okoli arca. Nikdar v svojem življenju ne pozabim stavke 1921-22. Vedno mi bo ostalo v spominu, kako smo se borili rama ob rami za boljše prihodnost vsa delavstva in ne samo rudarjev v Kansasu. Boj je bil veličasten, le žal, da so nekateri obupali in se izneverili stvari.

Proga, po kateri sem se vozil, se je vija nekako ob reki Mississippi. Posebno lep je bil pogled na vrtove, na katerih so zorele hruške, breskve in druge sadje. Ako bi farmerji dobili pošteno ceno, kadar postavijo svoje produkte na trg, bi jih šlovec ekoraž zavidal zaradi njih usode. A tudi nje tlači tista železna pet, kot industrijskega delavca.

Na potu sem se mimogrede ustavil v Springfieldu in obiskal sem stare prijatelje in znance. Ustavil sem se pri Gorakovich in Underwoodih, kjer so me prijazno sprejeli in pogostili. Ko sem pa na postaji Auburn stopil iz vlaka in se seznanil s ondnotnimi rojaki, se mi je zdelo, da sem prišel v Kansas. Lahko trdim, da je v naselbinah okoli pet in sedemdeset odstotkov vseh Slovencev prišlo iz Kansasa.

Tukajšnji rojaki so zelo vpljudni in postrežljivi, posebno takrat, kadar pride novodošlec v naselbino.

Glede dela mi je znano zelo malo. Delo se dobi tuintam, nemogoče je pa dobiti stanovanja za družino, ker so družinske hiše oddane v najem.

Pozdrav vsem čitateljem "Prosvete", posebno pa prijateljem in znancom v Kansasu. — **John H. Mac.**

Willard, Wis. — Dopisnik kasimrjeve "flike" je tudi meni porinil pero v roke. Odgovor je prejel v Prosveti dne 17. septembra. Ker je gradiva toliko, da dopisnik ni mogel vsega pojasniti, bom skušal jaz pojasniti, seveda najlepša dejanja.

Fajmoštrova veselica se je vrnila na neki zapuščen farmi. Vse je šlo posreči. Naenkrat zagleda fajmošter, da neki fant pleše s neko tukajšnjo krasotico, o kateri je bil menda prepričan, da pride nekega dne med neme faroveke stene kot kuharica.

Sveta jeza popade gospoda in prime predrznega fanta. Porine ga proti steni. Nastalo je vpitje in svažanje s pestmi. Poškodovali niso nikogar. Le gospod je izgubil par kapelj sv. krvi.

Pred letom dni nekako so pobirali podpise, da spravijo gospoda iz naselbine. Kje pa dobiš enakega? Ob nedeljah napravi dve daritvi, in sicer dve nekrvavi, zvečer pa krvavo.

On grabi seno, poganja krave, api na senu za reko. Seveda se to zgodi le pri "izvoljenih" farmerjih.

Dopisnik omenja, da je na Willardu par "rdečkarjev". Predno je dokončal, je pa pozabil, kaj je pisal v začetku in tako je rekel, da jih je toliko, da prireajo celo veselice. Nastavljeni so pri mestni blagajni, v sirarni, pri zavarovalnici proti ognju, kar vse je povsod "rdeče". Pred končanjem dopisa jih je bilo že mogoče sto in če bo nadalje gledal skoki "rdeče špeglje" pri dopisih, bodo rdečkarji rasti kot gobe po dežju. To je slabo znamenje, kajti vaš šolnik se potaplja.

Kako ste mehki, ste pokazali v vaši "fiki". Ustanovitelja vaše fare, ki je dosti storil za cerkev, ste porinili med "boljševike". Evangelij pravi: Drevo, ki ne rodi, bo posekano in vrženo v ogenj. Glasilo bi se pa gotovo boljše: "Oves, ki ne da volne, se ožmerja in zapodi med volkove". Slišite, župnik, ali želite, da o pišem zgodovino fare, ki je zelo zanimiva? — **Joe, Mamec.**

Specialville, Ill. — Kot naročnik Prosvete sem se namenil, da sporočim, kako se imamo v novi naselbini.

Delo se tukaj lahko dobi, samo munda so bolj majhne, kot je to zdaj navadno, ker delavci niso združeni.

Tukaj sta zdaj samo dva Slovencev: jaz in Frank Spolar. Drugi prebivalci so po narodnosti Poljaki in Italijani. Med Harveyjem in Blue Islandom se je ustanovila nova naselbina in imenovali smo jo Specialville, Ill. Kako bo naselbina rastle in napredovala, poročam kasneje. — **Anton Radanovich.**

ZDRAVNIŠKI NASVETI.

Pislo vrh. zdravnik F. J. Kern.

Vprašanje in odgovori.

Boli ga hrbet.

Član piše:

Preteklo simo sem dva meseca delal v rudniku na mokrem kraju. Outil sem utrujenost, zdaj me pa še dva meseca boli križ in hrbet, kakor če bi bil stopen. Kako si naj bi pomagal?

Delo po vlažnih in mokrih jamah nekaterim rudarjem povzroči kroničen revmatizem; boli jih v sklepih in se bolečina premika po semintja. Dostikrat ni zdravniku mogoče zaslediti nikakih oteklin ali posebno bolečih kosti, verjeti je treba le bolniku. Nekateri se dajo silikati s X-zarki, s negativnim uspehom (razen če jih kak neizvlečen in neokretni X-zarjni stroji nalašč ali nevedoma ne goljufa s razlagami). Če se daste silikati pri kiropraktiku in pri nekaterih osteopatih, boste gotovo imeli kako kost v hrbtu izven mesta, o čemer Vas bo mož lahko prepričal, ker se ne razume te na interpretacijo X-zarčnih slik. Bolnik lahko trpi na hudem kroničnem revmatizmu, ki povzroča bolečine, pri preiskavi pa ni mogoče videti nikakih objektivnih znakov.

Drugi rudarji delajo po vlažnih jamah po več let in ne dobijo revmatizma; težko je vedne reči, če je bolnik dobil revmatizem v jami, ali bi ga vseeno imel, če bi upravljal kakšno drugo delo. Šaj imamo vsesplošno bolnikov, kroničnih revmatikov, ki imajo lahko delo na suhem, pa vseeno trpijo na revmatizmu. Preiskati je treba bolnika v splošnem, od nog do glave. Od slabih grlih zob dobijo nekateri revmatizem, druge trga

valed previsokega krvnega pritiska, tretje valed bolezn na srcu, na jetrih ali na oblikih. Koliko jetičnih bolnikov na primer trdi, da imajo revmatizem v prsih od prehlada. Polovico žensk se pritožuje, da jih boli križ, in vendar je malokdaj revmatizem vzrok.

Korespondentu bi morda pomagale vroče kopeli in masaža.

Članica piše:

Bolna sem že devet mesecev, zdaj gre deset, pa si neznam pomagati. Odkar sem imela otroka, nisem več zdrava; takoj potem me je pričelo boleti pod ilico. Ne vem če me boli želodec, jetra ali sapnik. Operirana sem bila za appendicitis, pa mi ni nič boljše. Jesti ne morem nič, ne smem se dotakniti želodca; če se pripognem, se mi sili na bljuvanje in včasih res mečem iz sebe, pa vadižuje se mi jed. Nekaj mi toleče okoli želodca, kakor bi se kaj zbiralo. Zmerom hodim k doktorjem, pa mi ne znajo kaj povedati, razen da moram iti na operacijo, da bo do videli, kaj je. Ne šla bi rada na operacijo, ker se bojim umreti, in otroka imam majhnega. Kašljam ne, samo v grlu me nekaj reče. Prosim, da bi mi dali kak nasvet, da bi ozdravela.

Naša dopisovalka ni edina, ki pravi: "Odkar sem imela otroka, se ne počutim dobro." Sličnih slučajev vidimo zdravniki veliko. Največkrat ženske bolehalo valed natrganja, dostikrat pa valed subinvolucija maternice (organ se ne skrči, kot bi se moral), kar povzroča težo v spodnjem delu telesa, bolečine pri hoji, boleč križ in razne druge simptome. Skoro vsaka ima slabo slast po jedi, boli in peče jo okoli želodca, postane nervozna in jenna nase in svoje družino. Zakaj bolehalo nekatere, tudi če niso natrgane, druge pa ne, nam ni znano. Reči je lahko, to in to je povzročilo, da se ženska ne počuti dobro. Ena prijateljica (ali tudi zdravnik) ji bo rekla, da je pre zgodaj vstala, druga zopet dolgi kako jed, katero je zavžila v postelji, tretja, da se je prehladila itd. Resnica pa je, da imajo nekatere ženske lahko najboljše postrežbo in ostanejo v postelji po dva tedna, pa vseeno stvari niso take, kot bi morale biti. Treba se je dati preiskati dobremu zdravniku; včasih pomaga majhna operacija, včasih "rinka" ali kaj silnega. Navadno se da dognati, kaj povzroča bolečine.

Dopisovalka se pritožuje največ valed slabega želodca. Omenil sem že večkrat, da je želodec malokdaj bolan, posebno pri mladih ljudeh. Edina želodčna bolezen, ki bi prišla v poštev, bi bila ulcusa (Gastric or Duodenal Ulcer), ki se pa dajo še precej lahko diagnosticirati. Iz svoje skušnje vem, da večina želodčnih krčev in hudih bolečin okoli želodca pri ženskah pride od žolčnih kamnov ali valed vnetja pri žolčnem mehurju, saj je zdravniško mnenje, da ima vsaka deseta oseba, zlasti med ženskimi spolom, žolčne kamne. Nekaterim niti ne povzročajo bolečin. Zlasti se kriči valed žolčnih kamnov radi pojavijo po porodu. Prav mogoče je to slučaj pri naši korespondentki, sicer bi ji zdravniki ne bili svetovali operacije.

SEJE IN SHODI.

Chicago, Ill. — Ujudno vamim članstvo društva Narodni Vitezi, št. 39 S. N. P. J. da se udeležo v obilnem številu prihodnje redne mesečne seje, ki se vrši v nedeljo dne 17. t. m. Na tej seji boste slišali poročilo nadzornega odbora o poslovanju in kako društvo obstoji v financah. Nadalje opozarjam vse one, ki bolj po malo zahajajo na seje, tako brate in sestre, da se nekoliko bolj zanimajo za društvo, in da redno prihajajo k mesečnim sejam in pomagajo s dobrimi nasveti k napredku društva ter prečit S. N. P. J. Ponovno prosim tudi vse one, ki radi zastajajo s zasedenostom in čakajo do sednjega trenutka, oziroma do drugega meseca, da se malo bolj redni v tem ogiru. Vsek naj upoštevajo pravila, ker jaz jih moram tudi. Poslušati se bom v vseh slučajih pravice, ki jo pravda dajejo tajniku v takih slučajih. Opozarjam toraj, da to upoštevatejavo vsi oni, katerih se tiče. Naj še omenim, da za slučaj, če kateri ne more plačati asessmenta na seji, da pobiram asessment 24 in 24tega v mesecu na domu, ne pa kadar se komu polubi. Upajoč, da sem s tem storil svojo dolžnost, kičem vsem na videnje na seji dne 17 t. m. — **John Potokur, taj.**

TUDI TRGOVCI PRIHAJAJO DO SPOZNANJA.

Montgomery, Ala. — Tukajšnji trgovci in prijatelji železniki delavcev so nabrali za tisoč dolarjev raznega živeža, da se razdeli med stavkujoče železniške delavce na Louisville & Nashville železnici. Trgovci izjavljajo, da niso vedeli, kaj zanje pomenijo mezde železniki delavci.

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESK:

Predsednik Vincent Calkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 52, Johansburg, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Elias Novak, gl. blagajnik John Vojrich, urednik glasila Joke Zavrtnik, upravitelj glasila Filip Godina.

FOROTNI ODESK:

John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenkhar, Box 378, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Tordell, Box 161, Lawrence, Pa., John Gorick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESK:

OSREDNJE OKROŽJE: Elias Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VEHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 286, Moon Run, Pa.

Joh. Grodelj, 14821 Papper Ave., Cleveland, O.

Anten Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.

Man Mare, Box 166, Zuhl, Minn., za severozapad.

Mike Zugel, 3453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalta, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Somers, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 8805 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zdržitveni odbor:

Predsednik: Frank Zalta, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Johe Oren, 3539 W. 26th St., Chicago, Ill.

Joe Shuk, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VEHOVNI ZDRAVNIKI: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Av., Cleveland, O.

POZOR! Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsednik S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVJE: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DEHARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vabijo se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V VEZEI S BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodnje glade poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, šigar naslov je zgorej.

Vsi prihodnji gl. porotni odski se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 406 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spidi, nasestanili, oglas, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAKLANILO NAROČNIKOM, DRUGIM ROJAKOM IN OLANOM, DA JE NAŠA STOPNKA

Frank Richter na potovanju v državah na zapadu in je pooblaščen pobirati naročnino za dnevnik Prosveta, ter želimo, da mu grede rojaki na roko in se naroče na list.

Nadalje želimo sporočiti, da bo obiskal vse naše naročnike v državi Ohio in sosednih državah, naš član in rojak Tony Ogrieh, kateri je pooblaščen nabirati nove naročnike in sprejemati naročnino od starih naročnikov. Želimo, da rojaki upoštevajo to in mu pomagajo v kolikor je v njih moči, ter se naroče na list Prosveta, Upravišstvo Prosvete.

F. Godina.

RAD BI NEVEDEL

kje se nahaja George Ivanich, doma nekje bliso Metlike. Pred šest mesei je bil tu na West Frankfort, Ill., in potem odšel neznano kam. Zelo bom hvalečen rojakom ako mi kdo naznani njegov naslov, če bo pa on čital to vrtilce, naj se mi nemudoma javi, ker as poročati mu imam zelo važne stvari. Joe Strukelj, Ears, Ill., Box 1.

(Adv.)

LUCKY STRIKE CIGARETTE

Najboljša Cigareta

Priseljevanje iz starega kraja v Ameriko je bilo 1. julija t. l. odprto.

Pišite meni, da Vam naredim pravilno in dobro prošjo.

Če oseba ne pride povsem donar.

Na odskajta da ne bo kvota sopet izprazna.

MATIJA SKENDER, JAVNI NOTAR

na Ameriko in stari kraj.

5227 Butler Street, PITTSBURGH, PA.

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskušate in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani redni in najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vas kraje.

Grocerijam, sladkarijam in v prodajalne železnice dame primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6601 Superior Avenue, Cleveland, O.

Dr. J. V. Grahek ZDRAVNIK.

Uradne ure so: 10:00 gjutraj do 2:30 popoldne.

843 E. Ohio Street.

Telefon Cedar 2366

W. S. PITTSBURG, PA.

EMIL KISS, bankir,

133 Second Ave., NEW YORK, N. Y.

EASTPHINISTVO

Slovensko Banko D. D., Zagreb, Prvi Hrvatski študentski, Zagreb, Francosko-Srbska Banka, Beograd, in njih podružnice v Jugoslaviji.

Iskatejate v svetovalni AMERIŠKEM delarju v dinarjih in kronah v starih krajih.

POTOM POSTE IN BRZOJAVNO.

PRODAJAM SIFKANTE ZA VSE LITRE.

VAM PREKRŠIM ROJAKI IN STAREGA KRAJA.

GRAVLJAN VSE RANON FOLKE.

PREJEMAM DENAR NA VLOGE IN PLACUJE 4% OBRGATI.

Pišite po cenik.

EMIL KISS, bankir,

133 Second Ave., NEW YORK, N. Y.

Kadar mislite na stari kraj, mislite na

slovensko banko

ZAKRAJSEK & ČESARK

79-8th Ave., New York City.

Ona pošilja denar v stari kraj potom lastnih direktnih svez s pošto in sanesljivimi bankami.

prodaja parobrodne listke za vse važne prekmorske linije za potovanje v stari kraj in od tam sem.

Iskatejate isjeve za dohane onih iz starega kraja in druge notarske listine.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na zgoraj navedeni naslov.

Postrožna točna in solidna.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Naklada se ne vnaša.

Naročnina: Zedinjene države (vključno Chicago) \$2.50 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$4.00.

Naslov na vsa, kar ima sili v letu:

"PROSVETA"

2837-39 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$2 per year; Chicago \$4.50, and foreign countries \$4.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v klepetu n. pr. (Aug. 31-22) poleg valnega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom postala naročnina. Ponovite jo pravčasno, da se vam ne utavi list.

NESRAMNA ZAHTEVA.

Privatni parobrodni interesi so zahtevali subvencijo in pri gotovih krogih so našli poslušna ušesa. To je znano tudi privatnim interesom, ki kontrolirajo izdelovanje municije. Zastopniki teh interesov so pač mislili, ako imajo privatni parobrodni interesi pravico zahtevati subvencijo in najdejo pri gotovih krogih podpore za svoje zahteve, zakaj bi mi ne poizkusili svoje sreče. In tako so zahtevali subvencijo v drugi formi, ki pa ostane navadna subvencija, ako se izpolni njih zahteva.

Samuel Vauclain, predsednik podjetja Baldwin Locomotive Works, je zagovornik teh novih proslcev, katerih podjetja ne nosijo profita v mirnem času, zaradi tega zahtevajo, da jih prevzame Stric Sam, dokler ne nastane nova "potreba" in zaori nova orgija profitarstva.

Slišijo se glasovi, da postoji dvanajst takih podjetij, v katerih je investiranih deset milijonov dolarjev. Cena, ki jo je plačevala vlada za vojno municijo, je dovolila, da se je naložila potrebna vsota v skladih, da se je investicija izplačala. Vlada je plačala na ta način ta podjetja, toda gospodje žele, da vlada zdaj prevzame te tovarne in jih ohrani v dobrem stanju do bodoče vojne. Kadar pride pa vojna, bodo že gospodje zakričali, da se vlada nima vtikati v privatno inicijativo.

Poročila in vesti v časopisju govore, da se tudi vojni tajnik Weeks strinja s tem načrtom. O vojnem tajniku pravi, da se je izrazil: "Ako pride do vojne v deset letih, tedaj se izplača za vlado, da subvencionira te tovarne, da obratujejo."

Veliko bolj pametno bi bilo, da se izdelovanje, municije sploh nacionalizira in se prepove privatna produkcija municije v mirnem in vojnem času.

To je edini pametni odgovor na zahtevo teh privatnih bizniških interesov.

SLABA VEST!

Človek, ki ima čisto vest ne beži in se ne skriva. Kdor ima čisto vest, lahko gleda vsakemu mirno v oči.

Zdi se pa, da razni kronani in petični zajeduh, ki so se zbrali v francoskem obmorskem kopališču Deauvillu, da v orgijah, blaznih modah, športnih igrah in igrah za denar zapravijo milijone dolarjev, iznojenih iz delavcev, nimajo čiste vesti.

V Franciji so delavci proglasili splošno stavko za štiri in dvajset ur. Po sem došli brzojavkah so slišali parasitje v Deauvillu, da nameravajo delavci iz Havra prirediti pohod v to zajeduško gnezdo. Komaj se je ta vest raznesla, so pričeli zajeduhi zbirati skupaj svoje zaklade: denar, dragulje, zlatino, da jo popihajo kam drugam, da jih ne vidijo delavci. Z njimi so se pripravljale za odhod tudi demimondke, katerih je v takih kopališčih kot mravelj na mravišču, da zabavajo parasite. Zajeduhom se je po brzojavnih vesteh tako nudilo, da se niso niti prepirali, koliko je resnice na teh vesteh. Ampak pobrali so vse vrednosti in se odpeljali v Pariz.

Kaj pa tak beg pomeni pred delavci? Nič drugega kot slabo vest! Delavci niso roparji, morilci in ne tatovi. Ako kdo beži pred njimi, tedaj mu mora vest očitati nekaj zelo slabega.

Ali mogoče ni to resnica?

V KINOGLLEDALIŠČU SO TUDI OGROMNI PROFITI!

Kadar se kapitalisti lotijo kakšne stvari, ne store tega mogoče iz ljubezni do ljudstva, ampak pri njih vedno odloči profit.

O kinogledališčih je bilo napisano veliko lepega, da služijo ljudski izobrazbi. Marsikdo je mogoče mislil, da so se kapitalisti pričeli zanimati za kinogledališča, ker žele, da se ljudstvo izobrazi. Profiti, ki jih nosijo podjetja, v katerih izdelujejo filme, govore nekaj drugega. Famous Players-Lasky korporacija je v šest mesecih napravila \$2,018,337 čistega profita. Tu so odbiti že davki.

Danes se ne vpraša, kateri film bo pospeševal ljudsko izobrazbo, ampak vprašanje je tukaj, če bo nosil profit. Povpeševanje ljudske izobrazbe je zadnja reč, na katero se ozirajo taka podjetja, kadar se je treba odločiti za nov film. Obiskati je treba le razna kinogledališča, pa se naj hitreje prepričamo, v koliko se pospešuje ljudska izobrazba v današnjih kinogledališčih.

Končni cilj avstralskega delavskega gibanja.

Sydney, N. S. Wales. — Poledica kongresa vscavstralskega delavskega gibanja, ki se je nedavno vršila v Melbourne, je bila, da se je politično in strokovno delavsko gibanje združilo za en cilj: socializacijo industrije. Tako se danes avstralsko delavsko gibanje lahko uvrsti v delavsko gibanje tistih držav, v katerih je delavsko gibanje najbolj razvito in napredno.

Glede taktike za doseg cilja pa postojita dve mnenji. In sicer pravi, da se končni cilj doseže z ustavnimi sredstvi ali drugimi. Razvoj sam bo določil ta sredstva, ko se bo sedanji gospodarski red blizal svojem koncu.

Delavstvo pa želi, da se industrija v Avstraliji v sedanjem času dobro in gladko razvija. Delavski svet za akcijo, ki ga je imenoval kongres, izjavlja, da bodo organizirani delavci nastopili proti podjetnikom in tovarnarjem, ki hočejo obrniti kazalec časa nazaj, vrniti se nazaj k individualnim pogodbam glede delavnega časa in meze.

Avstralsko delavsko gibanje zahteva mir v industriji, naglašava svet. Ne more pa prevzeti napadov od strani podjetnikov in tovarnarjev na meze in delavni čas. Medtem ko svet predlaga konstruktiven program za izboljšanje avstralske industrije, bo vseeno pripravljen za združenje vseh svojih moči, da odbije neosnovane napade na delavstvo.

Izdelal se je načrt za ustanovitev industrijskih svetov, katerim je poverjena naloga, da izravnavajo meze in delovni čas. Organizacija se deli v Zvezni industrijski svet, državne industrijske svete in delavske svete, ki vsi podpirajo Zvezni industrijski svet. Vsa svet je sestavljen iz enakega števila delavcev in podjetnikov.

Delavci pravijo, da načrt odpravi vladno mašinerijo razsodišč, ki je stala ljudstvo precej denarja.

Svet za akcijo dalje povdarja, da se je človeška družba tako daleč razvila, da zahteva kolektivne pogodbe, ki veljajo za eno ali celo skupino delavcev.

Končno opominja manifest podjetnike in tovarnarje, da imajo opraviti z vsem organiziranim delavskim gibanjem in ne s posameznimi delavci ali posameznimi odgovornimi delavskimi enotami, zaradi tega je bolje zanje, da priznajo to dejstvo in se ravna po njem.

S tem manifestom je avstralsko delavstvo zahtevalo pot, po kateri bo hodilo v bodočnosti, da doseže končni cilj — socializacijo vseh avstralskih industrij. Med delavstvom je manifest napravil dober učinek, kajti pojačal je njih vrste in obenem njih politično in gospodarsko moč.

Neodvisna delavska stranka v Britaniji.

Neodvisna delavska stranka v Veliki Britaniji, radikalna podlaga britske delavske stranke, ima v svojem programu zapisano, da delavci zadržajo lastnino in obratujejo industrije. Med tem ko stranka agitira za svoj program pri volitvah in akcija zanj dobi politično večino, prevzame vlado in tako uredi svoj program, ustanovi obenem združenje, da praktično uči delavstvo združništva. Po vestih v časnikih ima stranka zadržano tovarno za izdelovanje ševljev v Northamptonu, ki ne izdeluje le dobrega blaga za svoje člane, ampak je napravila že \$25,000 profita v slabih letih od leta 1910. Ta profit porabi stranka za propagando. Stranka lastuje tudi pekarno v Bermundseyju, ki se je tako razvila, da v enem mesecu razpeče dodevet tisoč hlebov kruha. Razne stranke lokalne organizacije so ustanovile lokalne nakupovalne zadruge. Člani teh združenj prihranijo sebi denar, stranka pa prejema dohodke za propagando.

Tako dela neodvisna delavska stranka za boljše bodočnost delavskega razreda. Ona hodi svojo pot pri propagandi, pri skupnih akcijah je pa tudi ona na pozorila. Veliko bolj bi bilo, da bi bila tudi propaganda združena, mesto da je pocepljena, ker pocepljena propaganda vodi dosti krat do nesporazuma in včasih celo ovira napredek delavstva.

Farmarska in delavska enotna fronta.

Da se uresniči in udeležiti socializem mora biti politična fronta delavcev in farmarjev enotna.

Med delavci samimi pa najdemo kritičarje, ki pravijo, da je to nemogoče, ker farmarji najemajo delavce kot jih najemajo tovarnarji. Njih želja je, da poljski delavci delajo za nizko ceno, poljski delavci pa zahtevajo tako visoko mezo, kot jo morejo dobiti. In ti kritičarji pravijo, tukaj je to nasprotstvo, ki se ne da premostiti.

Res postojita to, kar navajajo kritičarji. Ali v boju za uresničenje socializma ne gre za uravnavanje meze v današnjem gospodarskem redu. Medni sistem na farmah je del sedanjega gospodarskega sistema in cilj socialistov ni, da se sedanji gospodarski sistem reformira, ampak da se odpravi in nadomesti s socialističnim gospodarskim redom.

V boju za uresničenje socialističnih idej je pa potrebna obramba vseh ljudi, proti njih izkoriščevalcem, ki si z delom služijo svoj vsakdanji kruh. Pravi izkoriščevalci, to so tisti, ki imajo vse niti sedanjega gospodarstva v rokah, so ustvarili mašino, da potlačujejo one, ki delajo. Oni tlačijo ravno tako farmarje kot industrijskega delavca in zaradi tega sta farmar in industrijski delavec naravna zaveznika.

Izkoriščevalci imajo dobro politično mašino, ki jim omogoči, da so izvoljeni tisti, ki jim slepo slušajo. Delavci in farmarji morajo priti tej mašini postaviti svojo politično organizacijo, popolnoma samostojno in ločeno od starih političnih strank, ki niso drugega kot golo orodje izkoriščevalcev delavnega ljudstva.

Farmarji se morajo ravno tako bojevati proti tej kugi kot delavci. Da je ta skupen boj mogoč, se morajo združiti.

Seveda bodo vedno postale male distance med farmarji in delavci, dokler postoji sedanji gospodarski red. Izkoriščevalci bodo skušali te difference še povečati v svojo korist. Vprav zadnje čase smo lahko opazili, kako so nekateri listi, ki zastopajo interese izkoriščevalcev delavnega ljudstva, skušali farmarje proti stavkajočim rudarjem in železničarjem.

Te male difference, ki postoje med farmarji in delavci, lahko farmarji in delavci pravično izravnavajo na skupnih konferencah v zadovoljstvo prizadetih strank.

Delavci, ki pazno opazuje vse dogodke, se lahko vprav sedaj prepriča, kako so finančni magnati v skrbah, ako pride do sporazuma med delavci in farmarji, ki so spoznali to resnico, za skupno in enotno fronto farmarjev in delavcev. Kadar se ta fronta postavi, tedaj pride zanesljivo poraz za tiste, ki izkoriščajo delavce in farmarje.

Delavstvo zopet postaja zavedno.

Rane, ki jih je zasekala vojna delavstvu se celije. Vojna je živela narodno sovraštvo in predobro, ki so onemogočili skupen nastop vseh delavstva po končani vojni.

V vojni so trpeli vsi narodi, a dosevedno je pa Belgija najbolj trpela pot peto nemškega militarizma, prusajstva in junkerstva. Šovinski agitatorji so izrabili to dejstvo, tako da belgijski delavci niso hoteli takoj po vojni imeti nobenih stikov z nemškimi delavci.

Zdi se, da zdaj belgijski delavci razumejo, da so belgijski kapitalisti ravno tako veliki njihovi nasprotniki kot nemški militaristi in pruski junkerji. Belgijci delavci so sprejeli resolucijo, ki govori, da zdaj razumejo, da se morajo delavci združiti mednarodno, ker tudi njih izkoriščevalci ne poznajo narodnosti pri izkoriščanju delavcev. Del resolucije ne čita:

"Ta konvencija pošila svoje najskrajnejše čestitke nemškemu delavstvu, ker so triumfirali nad reakcijarji, da se obdržijo nemška republika in socialne svobodščine, ki so jih izvojevali delavci. Ta konvencija upa, da bo do prispevanja Amsterdamske Internacionalne v pomoč nemškemu delavskemu razredu imela poln uspeh."

Rezolucija pokazuje, da belgijski delavci zdaj razumejo, kako nastanejo vojne in da zna gospodujoči razred položiti krivdo tako pred vrata, da zmeša časno delavce.

Meteoriti.

Poroka japonskega krunprince bo stala dva milijona dolarjev. Samo nevestina "akirija" bo vredna pol milijona. Če se ne motim, je bilo tako tudi v Rusiji nekoč. . . .

Bog se usmili stare garde! Da, samo Bog, čeprav božja pomoč pomeni, da ni več pomoči. Garda ima danes grozno smolo. Rada bi pomagala prijateljem železniškim baronom do zmage in obenem bi rada obdržala delavske glasove pri volitvah v novembu. Kako se naj to izvrši? Saj pravim: edino Bog more pomagati. Garda kajpada računa na staro alepoto nezavednih delavcev. . . .

Delavci v Ameriki imajo v svojih rokah močan "inžunkšen", tako močan, da pri prihodnjih volitvah lahko primejo staro politično gardo za ušesa kakor mladega zajca in jo zapro v kurik, iz katerega ni več izhoda — samo ako hočejo. Ali hočejo? . . .

Med vojno je bil krik: "Držite sovražnika proč od našega praga!"

Potem smo sladko zaspali in sanjali, da je konec vojne, da je prišel mir in vse bo lepo. . . .

Zdaj smo se zbudili in našli sovražnika ne več pred pragom, temveč v naši hiši. Prav se nam godi! . . .

Zvezni senator Knute Nelson je dejal: "Nisem proti unjam, nikakor pa mi ne gre v glavo, zakaj delavci, kadar zahtevajo, stoji s kolom v roki in ne pustijo drugim delati na njih mestu!"

Senator Nelson je star 80 let. Starinam marsikaj ne gre v glavo, zato jim je odpusteno. . . .

Ali ima kdo kakšno usmilenje do revnih Grkov? Niso ga vredni, ne večina, ne tista večina, ki je glasovala za povratek kralja Konstantina. Kralj se je seveda veselo vrnil in zdaj jih je naplaval. . . .

Tako so prejalale naplavljeni vsi narodi in narodit, ki so tako neumni, da izroče svojo usodo v roke kakemu božjemilostniku. . . .

Grki imajo za seboj 3000 let dobru in slabe zgodovine. Človek bi mislil, da so se v tej dolgi dobi že naučili, saj toliko, da se bi znali sami vladati brez kakšnega pritepenega kralja — pa se niso nič. . . .

Potem pa zamerimo drugim, na primer Jugoslovonom, ki imajo za seboj le zgodovino tlačanstva in hlapčevstva. . . .

"Glasilo K. S. K. J." je dijalo na karpet pošne pečate v cirilici

Delavska solidarnost.

Ko so fašisti v Italiji najbolj divjali proti organiziranim delavcem in so hoteli za vasko eno zlomiti stavko, so se vkrcali na parnik "Emanuele Accame", da nedomestijo stavkajoče mornarje. Fašisti so mislili, da so s tem činom porazili stavkajoče mornarje. Zmotili so se, ker niso računili s solidarnostjo britskih pristanišnih delavcev. . . .

Ko je parnik priplul v Cardiff, so britski pristanišni delavci izjavili odločno, da ga ne razlože, ker fašisti tvorijo moštvo. . . .

Tako je delavska solidarnost preprečila fašistovsko maščevanje. . . .

Fašisti ne razumejo, kaj delavska solidarnost pomeni in grozili so, da se znosijo nad italijanskimi delavci, kadar pridejo domov, ker so oni zakrivil, da nočejo britski delavci razkladati in nakladati ladij, na katerih sestoji moštvo iz fašistov. V prav ta grožnja je karakteristična, ker pokazuje zaslepljenost fašistov v vsej nagoti. . . .

PONOVI PREDLOG ZA OBTOŽNO POSTOPANJE PROTI JUSTIČNEMU TAJNIKU.

Washington, D. C. — Kongresnik Keller iz Minnesote je predlagal v kongresni zbornici, da se uvede proti justičnemu tajniku Daughertyju obtožno postopanje, ker je predložil sodniku Wilkersonu peticijo za začasno sodniško prepoved proti železniškim delavcem. Keller je povdarjal, da je justični tajnik porabil svojo uradno moč, da je kršil ustavo Združenih držav. Na to navaja razloge v svojem predlogu, kaj in na kakšen način je justični tajnik zlorabil svojo uradno moč. Zbornica je odkazala Kellerjev predlog justičnemu odseku. . . .

v Sloveniji. Ako se mr. Zupan obrne na svojega somišljenika Korosca, bo izvedel, da je to delo slovenske vladajoče gospode. Vse, kar pride iz Srbije, je narodno, plemenito, duhovito, demokratično — batine tudi. Čitajte patrijične liste iz stare domovine! Kmalu bo v njih polovica srbohrvaščine. Sami hočejo to, sami delajo. To bi grmel Cankar, da je še živ! . . .

Ampak slovenski delavci in kmet ne da dosti na to. Njega boli, pa naj ga izkoriščajo latinično ali cirilčno. . . .

Pater Kazimir je zadnji teden prezrl običajno novico o dveh revolucijah v Rusiji. Bila je v kapitalističnih dnevnikih z običajnim debelim naslovom. Kako je mogel spregledati! Najbrž je bila kriva izredna vročina, ki je bila na 22. čisti toliko večja, ker so jo razmahali nezadovoljni farani. . . .

Pater naj se pripravi na 22. septembra. Takrat pride vest, da so boljševiki poklali dvajset milijonov ruskih škofov. Dobra vest bo ta. Vzemite največje črke v vai skebaki tiiskarni; ako jih nimate, si jih lahko izposodite v "downtownu", kjer tiakajo petjarske plakate za na stene. Tista tiiskarna je tudi skebaka — torej ne bo omadečevana čast vaše "delavske" tiiskarničice. . . .

Glej, glej, kdo bi si mislil! Liga narodov še živi! . . .

Med vojno je vlada zaplenila na milijone dolarjev vrednosti takozvane sovražne lastnine, lastnine nemških in avstrijskih podanikov in zavežnikov. Zaplenjenih je bilo tudi \$20,000 neki madžarski cerkvi v Clevelandu. . . .

Justični tajnik Daugherty je pa zdaj razsodil, da je Wilsonova administracija izvršila "bogokletno delo", ker je zaplenila cerkveno premoženje, smatrajoč premoženje za sovražno. Daugherty pravi, da je cerkvena lastnina "božja lastnina". Amerika pa ni bila v vojni z Bogom, temveč le s kajszerjem, ki je bil njegov kompanjon. . . .

Salomonaka razsodba! Če je Daugherty v pravem, je bila katoliška vlada Avstro-Ogrske velika bogokletnica, ker je dala za pleniti cerkvene zvonove in jih prelati v morilne topove! In kakšni bogokletniki so še bili vsi generali v vojni, ki so podirali cerkve in mleti v prah "božjo lastnino"! . . .

Ali ni čudno, da svet še obstoji? . . .

Osebnost.

Uredništvo "Edinosti" je prevzel s 1. septembrom "očim milijonske neveste" g. Joža Tomić. K. T. B.

Rusi demokratizirajo cerkev.

Dokler je bil v Rusiji uveljavljen carski režim, ji bil pop visoka oseba v selu. Ruski mušik ga je moral spoštovati kot nekakšno višje bitje, ki mu prav zanesljivo pomaga na onem svetu v nebeški raj. Posebno višji dostojanstveniki pravoslavne cerkve so se dali častiti skoraj po božje. . . .

Revolucija je pa opravila tudi čašenje popov, višjih in nižjih, v Rusiji. . . .

Ruski minister za zunanje zadeve Čičerin je izjavil napram poročevalcu dnevnika "London Observer", da kmetje zdaj sami volijo svoje cerkvene uradnike in župnike. In kmetje so s to novo napravo prav zadovoljni. . . .

Kako se počutijo popje, ker so pričeli demokratizirati rusko ortodoksko cerkev, tega Čičerin ni povedal. Najbrž zabavljajo tej novotariji. . . .

DEKLETA SO NAŠLI V REKI.

Sum leti na obeta.

Kansas City, Mo. — Pri Napoleonu, Mo., so potegnili iz reke truplo trinajst let stare punice. Oblasti izjavljajo, da luknja v glavi govori, da je bil izvršen umor. . . .

Pred nekaj dnevi so potegnili iz vode neko drugo punico in oblasti še niso dognale, ako je bila to sestra utopljence, ki so jo zdaj potegnili iz vode. . . .

Aretrali so nekoga John Doeja, o katerem trdijo oblasti, da je rekel, da je oče utopljence. Policijska izjava, da je bil aretiran, ker se je zapletel v protislovja, ko so ga vprašali o njegovih hčerah, od katerih je ena stara enajst, druga pa trinajst let. On pravi, da sta pred mesecem dni inginili iz doma. . . .

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Chicago, Ill. — Vsi vemo, da je prenašati vročino pašjih dni nekaj zoprnega, zato se skušamo oprostiti te in drugih mučnih nadleg z različnimi odposilki. Nekateri polegajo v sencah in si hladno notranjost z "bliznjim" pivom in drugo nepečeno pijajo, ter tu in tam vzamejo vase, sveda naskrivaj, tudi kaj "trdega", kar seveda ni oporekljivo, če razven pridelateljev ne opazi. Zopet drugi si nabavijo razne mikrobo iz kota v kot in zmešajo uradne akte na mizi s privatnimi, da temperatura ostane ista. Nekateri si vzamejo dnevno kopel — v gorke vodi, sveda, pa skromno žele, da bi si olajšali vročinsko nadlego. Največ pa nas je, da si samo z rokavom svoje srce obrišemo pot raz čelo in počakamo, da se ponovno naberejo potne srage, nakar se prejšnji kratak proces ponovi.

Ko sem premišljeval o vsem tem, ter se poleg tega še spomnil, da nisem še dolgo bil kje zunaj, prosti naravi in si vzol par dni prav prirodno razposajenega življenja, sem sklenil, da se "nekam izdaja, pa je". Ker se mi Čikažani nahajajo v zmeren toplem pasu, in če ta je tako gorak, sem se začel ozirati proti severu, misleč, čim bližje ledenih gora, po katerih se je drsal dr. Cook (kot nam je klatil), tembolj hladne sapice pihljajo. Pa se vsem odpravi nekega toplega večera na potovanje pl. družina Tausaharjev, ("pl." v moderni slovenščini pomeni, ako si senčni čitatelj izvoli, tudi plebejce, kajti plemeniti so postali tako malo upoštevani, da mora plebejce, če se podpiše s kratkimi, pojasniti pomen, da se ga napačno ne razume), preko Michiganakega jezera v Grand Haven, Mich., kjer živi precej Slovencev v mestu in farmah.

Naš parnik se je prijetno zibal na lahkih valovih, hladne sapice so pihljale preko krova in zvezdice na našem nebu so migljale kot najlepši biseri v neprodinjem vseirju. Rimaka cesta na nebu se je kazala v vsem svojem čaru, kar se ne vidi v mestnem okolju radi prevleke razsvetljave in nečistega zraka. Meteorje padati viditi jako pogosto, povprečno vsakih petnajet minut se zabliži ognjena črta, katero imenujemo tudi utrinek zvezde, kar je seveda staro in napačno domnevanje.

Ladja vozi osem ur iz Chicago do Grand Haven, kamor smo dopeljeli se pred solnim vzhodom. Tam smo stanovali pri družini John in Marion Kossanij, ki sta tam nastanjena že nekako štiri mesece, namreč odkar sta poročena in takorekoč učitava še med tedne. Gospa Kossanij se je prej pisala Yugovieh in je precej časa živela v slavni slovenski zapadni naselbini Rock Springs, Wyo. Pri njih smo bili kot doma in smo prirejali izlete k jezeru, na bližnja farma in mala mesta tistega okrožja.

Slovenski farmarjev v tej okolici je kakih petnajet družin, ki so nekako pet milj, nekateri sveda nekoliko več, oddaljeni od mesta. Zemlje posedujejo po deset, štirideset, petdeset, osemdeset in tudi več akrov, na katerih pridelujejo mnogo različnega sadja, grozdja in ravnostnih jagod. Nekateri se pečajo tudi z živinorejo, največ pa s sadjem in poljskimi pridelki. Vsi sem alifal, da je zemlja v Michiganu slaborodovita in si ustvarjal krivične sodebo v vrednosti iste; zdaj sem pa na lastne oči videl, da se pridelava dobro in da se imajo naši farmarji prav dobro in so mnogo bolj neodvisni kot mi, ki živimo v mestih. Delati je treba, sveda, ampak delaš kadar sam hočeš in tista trava zopet parna piščal, na katere povelje je treba takoj vstati in hiteti, da se ne zamudi "trip v rov". Posebno dobro obrodijo grozdje, ker je zemlja valovita in prst peščena. Nekateri imajo že lepe vinograde, drugi jih pridno sade in negujejo. Odkar je prohibicija se grozdje lažje proda in tudi več dobe zanj, zato se jim trud dobro izplača.

Lepo je tudi reditega, ker je prav blizu jezera. Bliznji farmarji so komaj eno miljo od njega, in bo njih zemlja veliko več vredna ko se poletno letovilaše za turistične raztegne ob jezera do njih ozemlja, kar obeta biti v bližnji bodočnosti, ker nekateri že kupujejo lode ob obrežju z namenom, da zgradijo poletne vile, ki jih bodo dajali v najem turistom.

To pomeni, da bo okolica še bolj živahna in da bodo tudi poljaki pridelki točno in za dobro ceno prodani. Obrežje se nahaja kakih pet milj južno od mesta Grand Haven, in od tu se pa vrtijo slovenske farma po valovitih gričih miliganskih akoraj kampaktno, le tu in tam je kakšna holandska ali nemška družina.

Obiskal sem več družin in se seznanil z njimi, kot Čehove, Wiscove in druge. Nadalje sem posetil tudi, kar se samoposelji razume, naše stare znanee, s katerimi smo skupaj garali v premogorovih U. P. Coal Co., po Wyomingu, polnili kompanijsko mošnjo, in krivili naše hrbenice, in s tem kar je še ostalo smo navadno "pomagali na noge" našim salonarjem. Razume se, da smo si imeli dosti povedati in da smo odličili stare zgodbe rockspringakega sv. pisma. Ti znanec si Frank Yeme in družina, Frank Rant in družina in John Luznar. Z Luznarjem ava se zadnjič videla v najvišji premogarski naselbini v Ameriki, Sublet, Wyo. (Ako je ktera višja, naj mi rojaki sporočijo; kar pa je težko, ker tam je tako visoko, da celo nebeški ptici niti ne pojo. . .) Videli se, da jim v splošnem gre dobro. Poleti delajo na farmi, pozimi pa nekateri gredo delati v tovarno, za kar je lepa prilika, posebno za začetnike, ker zemlja in orodje stane veliko denarja in predno si šlovec vse uprži poteče nekaj let. Skoraj vsi imajo konje in avtomobile, pa ti dajo "ride" kakoršnega si izvoliš. Jas sem mnogokrat nihal to gostoljubnost in premeril pot med mestom in jezerom. Pot se vije deloma skozi gozd, deloma pa med polji in vrtovi farmarjev. V tem času je jezero dokaj gorško, zato smo se kopali in plavali dnevno, vsa si celo pozno v noč. Kako se šlovec počuti ko pride iz naravnega kopelja in zlekne svoje ude pod košatimi drevesi, dihašjo svež zrak in gledaš po lesočim se jezeru, ve le tisti, ki je to skušal. Dneve, ki sem jih živel med našimi farmarji, prštevam med najbolj luksurične v moji vihravi zgodovini.

Razume se tudi, da pridelajo dosti grozdne soka in jabolčnika, kateri so včas, da se zelo brulijo in bojujejo proti naravnemu zakonem, "sprid" in dobi takorvani "kik". Yemevi imajo hišo in gospodarska poslopja na kmetiji, in lepo enonadstropno hišo v mestu, ter živijo pozimi tam, kar je tudi glede otroške kole bolj pripravo. Rantovi pa imajo gručo takoj izven mestne meje in imajo le malo delj na mestni trg kot bolj oddaljeni meščani. V bližini živi več Slovencev; nekateri so prišli po vojni iz domovine. Kot sem šul, imajo nekateri na potu svoje izvoljenke iz domovine, nakar bodo sveda sledile obilne ohoeti — in vse te ob novi vinski trgovini.

Mesto Grand Haven ima osem tisoč prebivalcev, precej lepe ulice, tlakovane ceste in lične hiše. V tovarnah producirajo raznovrstno usnjo, klavirje, parne kotle in druge različne stroje. To je glavna industrija mesta. Starši naseljenici vedo povedati o časih, ko se sekali gozdove tam, kjer so zdaj farma, in pošiljali les na ameriški trg. Takrat so živeli že Indijanci v teh krajih in imeli določeno svoje rezervacije. Neki Nemec, ki govori petnajet različnih jezikov, ve mnogo povedati o tistih časih. Bil je tolmač Indijancem in novim naseljencem. V toku let je zmanjkalo temnih gozdov, počasi so izgubili Indijanci, in danes vidijo vino-grade, med katerimi drve avtomobili napeljeni z bledolilniki, ki se le redko domisljajo kaj je bilo to pred dobrim polstoletjem.

Obiskal sem tudi slovensko naselbino Muskegon Heights, Mich. Tam je tudi društvo SNPJ. Govoril sem z več rojaki in jim razkazoval vzorce za obleke in suknje prihodnje sezone, ki so baš novi. Za zimake obleke in suknje je bil še precej zgodnji čas, zato sta se z rojakom Rantom dogovorila, da bo on prevzel trgovino z oblekami v vsem tamkajšnjem okrožju. On ima v tem poslu izkušnje in ga vsem znanecem in rojakom toplo priporočam.

Končno se zahvaljujem vsem onim, ki so mi pripomogli do dobre trgovine v Grand Havenu in nam vistransko tako imenitno postregli, da sta bila tista dva tedna mnogo, mnogo prekratka. Posebno se zahvalim mojim prijateljem znanecem za imenitno gostoljubnost, ki so jo izkazali nam za časa obiska. — F. A. Tausch.

Willard, Wis. — V listu "Edinosti" sem opazil dopis iz Willarda, Wis., v katerem hoče neki

"Eakimov" blatiti rojake radi tega, ker so rdečkarji. Kajpada, lahko smo ponosni na to lepo barvo! Vsakdo si rad utrga rdeče jabolko in tudi ti, Janex, samo če je prilika; sveda se rad zatečeš, kjer so najlepša, rdeča. Na črne gnile tepke pa se ne kihnejo.

Dopisnik, udeležene veselice, je menda že dolgo časa študiral, da se pokaže v javnosti in oblati tukajšnje rojake, ali natelet je slabo. Vem, da se že keša. Da se bo še bolj kešal, ga pozivamo, naj opiše, kako je bilo z udeleženkami katoliške veselice. Opiše naj, kako prijetno je bilo "loviti ribice" in kako je bilo prijetno na Hay Mantu "borovnice nabirati". Ob, kako je bilo prijetno! Bila so rdeča krila — najlepše pa je to, ker so bile v rdečih krilih 15 in 16 let stare punce. To dokazuje, da dopisnika precej vleče na rdeče. . . Ako ima kakšno drugo barvo, naj jo pokaže. — Rdeče jabolko.

White Valley, Pa. — Stavka v tej dolini se še vedno nadaljuje, dasiravno je Pittsburgh Coal kompanija prišla po malem obratovanju z najetimi, ki prihajajo iz raznih krajev. Dne petega septembra so se pripeljali iz Carnegieja. Razočarani so bili, ko so izstopili na postaji, ker so spoznali, da so zapeljani. Počakali so prvi vlak in se odpeljali tje, od koder so prišli.

Veliko se jih je odpeljalo od tukaj za delom. Nekateri so tako srečni, da dobe delo, drugi se pa vrnejo po štiridnevni vožnji že nazaj.

Pripovedujejo nam, da se v nekaterih rudnikih dobi delo, niso pa mogli dobiti stanovanja. V drugih krajih so zopet dobili stanovanja, a ni bilo dela.

V začetku stavke so nam obljubili, da bomo val rudarji, organizirani ali neorganizirani stali rama ob rami, dokler ne dobimo tega, kar zahtevamo.

Konferenca v Clevelandu je vse drugače naredila. Kar podpisal pa grei lahko delati. Podpisale so kompanije že drugje, rudarji v okrajih Westmoreland in Fayette smo pa ostali na cedilu, kot v letu 1910 in 1911.

Poguma pa kljub temu nismo izgubili. Še stojimo trdno kot prvi dan, ko smo zastavkali dne 3. aprila.

V času šestmesečne stavke padejo val prihranki. Vsi imamo skoraj družine, eni večje, drugi manjše. Pa tudi meni grozi bolj trda, kajti nas je osem v družini. V začetku stavke je bilo bolj kratkočasno, kajti imeli smo krogi, da smo s njimi balinicali.

Okoli Exporta je veliko malih rogov, ki pa vsi počivajo. Kompanije nečajo podpisati pogodbe, rudarji pa ostanejo doma.

Časa v stavki je veliko in tako sem se odpeljal v Moon Run in Cliff Mine, da obiščem svoje prijatelje.

V Cliffu sem se ustavil pri Klubu rudarjev. Družina živi v najlepšem apartorizmu in najlepše se ji tudi jaz zahvalim za gostoljubni sprejem. Prišel sem skupaj tudi s drugimi rojaki kot s Šušo in Elatnikom. Vsem klidem na veselo svilenje. S vsakom ava se odpeljala proti Moon Runu. Tam sem se stal z Osvotom, Klubu rudarjem, dvema bratoma Butija in val smo si imeli veliko povedati. Ko nam je vsega zmanjkalo, pogovorov namreč, bi bili tudi zapeli, toda nismo znali.

Ker sem že povedal, da se me povsod gostoljubno sprejeli, moram povedati tudi o svoji smoli, ki sem jo imel na povratku domov. Pomolil sem glavo iz železnikega voza in kluboka ni bilo več na moji glavi. Ko se vrnem v Export, sem si kupil kapo, da ne grem gologlav domov. — Anthony Rodina.

IGRE, KONCERTI IN PLESNE ZABAVE.

Chicago, Ill. — Delavski razmere v splošnem, kakor vsepovsod tako tudi tukaj niso nič kaj povoljne. Brezposelnih je vedno dovolj in tisti pa, ki imajo delo, služijo komaj toliko, da se nekako preživijo ali kakor pravijo: premalo za življenje, preveč za smrt. — Z naglimi koraki se nam bliža jesen in s njo čas raznih prireditve in zabav. Kljub slabim razmeram se različna kulturna in podporni društva v Chicagu in okolici prav mirljivo pripravljajo za jesensko sezono, ko se bo nudilo rojakom nekoliko razvedrila in par veselih uric. Med prve prireditve na kulturnem polju v tej sezoni se lahko prišteva koncert, ki ga priredi Slov. pevski zbor "Sava" v nedeljo dne 24. septembra. I. v Narodni dvorani na 1802 So. Racine ave., vogal 18th St. Začetek koncerta ob 2. popoldne, po koncertu ples in prosta zabava. — Že daj časa so pevski zbor "Sava" prav pridno pripravila za to prireditve in lahko trdim, da bo občinstvo z nastopom pevakega zbora "Sava" kakor tudi s programom sploh popolnoma zadovoljno. Poleg zbora "Sava", ki zapoje par krasnih pesmi, sodeluje v pevski zbor "Lira" iz Chicaga in pevsko društvo "Slovan" iz So. Chicaga, Ill. Nadalje nastopi tudi hrvatsko pevsko društvo "Zvonimir" iz Chicaga, ki bo ob tej priliki zapel par lepih hrvatskih pesmi. Na programu bodo tudi pevke in godbene solo-točke in g. Peter Ahačič iz Joliet, ki je anan strokovnjak v godbi, nam je tudi obljubil, da nastopi s svojo kromatično harmoniko. Pri izbiranju točk za ta koncert se je gledalo na to, da se izberejo kar najlepše pesmi in program bo tako raznovrsten in zanimiv, da se bo udeleženecem nudilo dovolj duševnega vžitka. Med koncertom kakor tudi po končanem programu igra orkester g. Ahačiča, ki bo s svojo izvrstno godbo vse plesalce zadovoljil. Vse prijatelje lepega petja kakor tudi ostalo občinstvo še sedaj opozarjamo, da rezervirajo nedeljo 24. septembra t. l. za poset našega koncerta, za katerega vlada veliko zanimanje. Vstopnina je samo 50c za osebo, otroci do 14. leta v spremstvu staršev so vstopnine prosti. Vstopnice v predprodaji se dobijo pri vseh članih zbora "Sava", a na dan koncerta pri vratih. Za dobro potrebo bo kar najbolje preskrbljeno.

Član pevakega zbora "Sava".

Akron, O. — Naznanjam članom in članicam društva Dolencec, št. 179 SNPJ, da nas vabi nemško pevsko društvo v Akronu, O., na veselico, katero priredi dne 17. septembra 1922. Zabava nam je zagotovljena, da bo dobra. V slučaju, da mi prirredimo veselico in jih povabimo, se bodo tudi oni odvalili v polnem številu, kot na vabilo bratov delavcev. Pokažimo, da smo složni in pripravljeni delovati roka v roki. Torej udeležite se te prireditve, ki se vrši v Flappera dvorani. — Tajnik društva št. 79.

Chicago, Ill. — Društvo Jugoslovani, št. 104 J. S. K. J., vabi najljubše Slovence v Chicagu in okolici, da pridejo na vinski trg, ki jo društvo priredi dne 16. septembra t. l. — kot praznovanje svoje desetletnice v Narodni dvorani, vogal Racine Ave in Oswinnajste ceste. To je nasproti mr. John Koloska.

Začetek točno ob osmih zvečer. Zabave bo dosti. Oče šupan se še sedaj pripravljajo na svoj televizijski posel.

Dobre pijače in okusnega prigrizka tudi ne bo manjkalo. Vsi na vinski trgatve dne 16. septembra. — Veselilni odbor.

Waukegan, Ill. — Zopet je prišel čas za dramatične predstave in prireditve veselice. V nekaterih naselbinah se že tudi oglašajo in nas vabijo nanje.

Naki filantropi so se tudi pripravili in prirede v soboto dne 16. septembra zanimivo igr. "Anarhist". Režiral bo mr. Ignac Brus.

Frank Brus doklamiira "Spomin na preteklost". Pevski zbor Slovence narodna čitalnica za zapoje pesem "Znanec". Na glasovih bo udarjala Kristina Jerebova.

Po dramatični predstavi se vrši ples, ki traja — — —

Rojaki iz Waukegan in bližnjih naselbin udeležite se prireditve v največjem številu.

Za odbor Slovence narodna čitalnice, John Zeleznik, tajnik.

RAZNA NAZNANILA.

Joliet, Ill. — Ker je društvo št. 118 SNPJ na svoji redni mesečni seji dne 20. avgusta sklenilo, da bo prirediteljo neko medsebojno ali med člansko zabavo, za kar pa se ni določil ne čas niti prostor, akoravno se bo prireditve vršila meseca oktobra, so naprosili val člani omenjenega društva, da se udeležijo prihodnje seje dne 17. septembra v polnem številu, da tako pomorejo dnu boljše rešiti vse dolžnosti za pripravo prireditve. S sodelovanjem vseh bo zadovoljeno vsakemu posamezniku in celokupnemu članstvu. Članstvo je v tem oziru na prvi poti, zato je treba izbrati priliko, da se snidejo vsi člani našega društva in se tako medsebojno spoznajo. Mnogo članov je, ki se ne poznajo drug drugega in kolikor je meni znano, kot nekemu članu pripravljenega odbora, bo na tej prireditvi prilike dovolj med dobro zabavo se seznaniti med seboj. Vse potrebno je za veselico še sedaj zagotovljeno.

Omenim tudi, da bo na seji objavljen trimesečni račun poslovanja našega društva, zato bi rad opozoril vse one člane, ki dolgujejo na mesečnem assessmentu, da poravnajo svoj dolg vsak kolikor je mogoče, da bo tem lažji račun. Vsi vemo, da so v tem oziru pravila jako stroga, zato upoštevajte jih.

Mnogokrat se je že pripetilo, da se je kateri član izrazil, češ, da kaj imamo društveno blaginjo in vem, da bo imel tudi temu kdo odgovorjati. Vendar to ni tako; res je, da nam oblast Zdrženstvih držav dovoljuje poslovanje, zahteva pa tudi od vsakega, da spoštuje pravila, ki so v tem oziru predpisana. Ako bi si tako daleč, da bi se hoteli prepričati o strogoosti postave v tem oziru, bi se pripetilo, da bi poslala zabranila plačati posamičnemu tistemu, ki bi bil sicer plačan assessment za njega, a bi ne bil izplačan iz čepa unarlega ali njegovega seštetila.

Vsak član našega društva, ki bo čital ta dopis, naj ga pokaže drugemu in pove dalje o nameravani prireditvi ter o potrebi rednega plačevanja assessmenta. Hrvatski pozdrav. — Fred Ferlin, tajnik.

Chicago, Ill. — Po sklepu seje društva Francisco Ferrer, št. 131 SNPJ v Chicagu, Ill., dne 1. septembra, 1922, se najlji vsakemu članu tega društva izreden assessment, 25c za mesec oktober, kot prispevek v posušeno društveno blaginjo. Obenem opozarjam vse članstvo, da se bo volilo na prihodnji seji, to je prvi petek v oktobru, novega tajnika. Posebno opozarjam dotične, kateri bi radi imeli nekakšnega svojega tajnika, da gotovo pridejo, ker zgodi se lahko, da bo izvoljen zopet kakšen priptonec. — Frank Paulich.

Buhl, Minn. — Iščem Joe Pinterja, ki je pred štirimi meseci izšel potom Prosvete rojakinja Julko Hoff. Nahaja se v Calumetu, Mich., v bakrovnem okrožju. Prosim, da se mi javi s pismom. Moj naslov je Marko Kovacevich, P. O. Buhl, Minn., Box 379.

Springfield, Ill. — Naznanjam članom in članicam društva št. 47 SNPJ, kateri so zavarovani za posmrtnino in bolniško podporo, da plačajo v mesecu septembru 25c izrednega assessmenta. Člani in članice, ki so zavarovani samo za smrtnino, so prosti tega assessmenta. Ta vsota izrednega assessmenta, od vsakega člana 25c, gre v podporo po-

nesrečenemu bratu našega društva Joe Krampusu. To je sklep seje, ki se je vršila dne 21. avgusta in naznanjam, da bo znano vsakemu prizadetemu članu in članici. — John Goršek, tajnik.

Hamlin Valley, Utah. — Ker so bratje društva št. 281 S. N. P. J. v Jacksonvillu v skrbih in me iščejo v časopisu, kje se nahajam, so moram tudi jaz poslati časnika, da jim povem, kje sem.

Ako bi se bratje obrnili na moje sorodnike, bi izvedeli, kje sem in kaj delam.

Nahajam se v Hamlin Valleyju, Utah, na mojem domovišču, pa tudi delam na njem, ker ga imam še preveč za delo. Znanost ni, da tukaj postoji kakšno društvo S. N. P. J., da bi k njemu prestopili. Slovencev ni tukaj. V kratkem se vrnem. Ako jim to ne zadostuje, so iskate s listinami. — John Hoja.

Canonburg, Pa. — Društvo Postojnska Jama, št. 138 S. N. P. J. v Canonburgu, Pa. pozivlje člana zgoraj omenjenega društva, da pride do prihodnje mesečne seje, ki se vrši dne 17. septembra na dan s polnim imenom, kar je pisal dve pismi bolniškemu tajniku radi podpore sestre Mary Kulovic. Na nobeno pismo se ni podpisal. Torej, če je res, kar trdi, se mu ni treba skrivati. Naj pride s polnim imenom na dan. — John Robnar.

ZA POMOČNO IZOBRAŽEVALNO AKCJO na vplačila društva in socialistični klubi v avgustu, kakor sledi:

Tek. št. in društvo	Kraj	Višina
2-119 S.N.P.J.	Waukegan, Ill.	2.50
8-576	Maynard, Ohio	1.00
13-74	Virden, Ill.	1.00
14-309	Nokomis, Ill.	1.00
15-339	Largo, Pa.	1.00
16-388	Purgovje, W. Va.	2.00
17-46	Oregon City, Oreg.	1.00
20-30	Ely, Minn.	2.00
24-88	Moan, Pa.	1.00
26-112	Dear Creek, Mont.	1.00
27-44	Franklin, Pa.	2.00
28-115 S.S.P.Z.	Kanliworth, Utah	1.00
28-189 S.N.P.J.	Fitz Henry, Pa.	1.00
32-158	Meddy, Ill.	1.00
35-126	Hendons, New Mex.	2.00
38-344	Schoharren, Wis.	12.00
45-2	La Salle, Ill.	2.00
46-346	Wynona, Pa.	1.00
55-17 S.S.P.Z.	Aurora, Minn.	1.00
60-382 S.N.P.J.	Aceto, Pa.	2.00
66-359	Meadowlands, Pa.	1.00
68-412	Firestone, Colo.	.51
69-111	Aurora, Minn.	2.00
70-331	Samuel, Pa.	2.00
71-1	Chicago, Ill.	1.00
72-345	Lawrence, Pa.	4.25
74-24	Jenny Lind, Ark.	1.00
80-121	Detroit, Mich.	2.00
81-115	Adrian, W. Va.	1.00
82-178	Cleveland, Ohio	1.00
84-114	Roundup, Mont.	1.11
85-242	Stanton, Ill.	4.00
94-444	Cleveland, Ohio	1.00
96-353	Kinsaid, Ill.	2.00
98-425	Triadelphia, W. Va.	2.00
100-174	Dunio, Pa.	1.00

Klubi J. S. Z. i
Hermine, Pa. 1.00
Springfield, Ill. 0.00

Skupaj \$80.40

Tajništvo J. S. Z.

KNJIGE KNJŽEVNE MATICE S. N. P. J.

Književna matica Slovence narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Slovensko-angliška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena \$2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.00 s poštnino vred.

Zajedaki. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritiga kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.75 s poštnino vred.

Zakon bigamije. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zalo podučna knjiga, ki tolmači mnoge narurne zakone in pokaže, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, dobite za tri dolarje. Vse štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslati denar, sprejema

Književna Matica

2857-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Rojaki, ki bivajo v spodaj omenjenih naselbinah, lahko kupijo knjige po isti ceni od sledečih naših zastopnikov:

CLEVELAND, O.
Frank Černe, trgovina z urami in zlatnino, 6033 St. Clair Ave.

William Sitter, trgovina z urami in zlatnino, 5805 St. Clair Ave.

Ludvik Medvedek, 1140 Norwood Rd.

DETROIT, MICH.
Anton Jurca, 1529 Cortland 9ve.

CHISHOLM, MINN.
Frank Klun, tajnik društva št. 110 SNPJ.

JOHNSTOWN, PA.
Andrej Vidrih.

OHIO.
Anton Janković, ki običlje vse naselbine.

ZAPAD.
Frank Richter, ki običlje vse naselbine.

povsod. Zorej bodite previdni, če
 se pa nabavljate, tedaj vse to pri-
 pilite sami sebi in ne nam.
 Upravitelj.

krajevnih društev S. N. P. J.

[illegible]

POLETJE SE POSLAVIJA

Izpremema letnega časa je Mnogo ljudi trpi vsako leto za izprememe. Slabo se počuti njih slast je revna, naglo in izka se utrudijo, nič niso tišči, bi morali biti. Zaprtje se ponavlja po mirnem in nemotenem spanju. Vse lekarnar ali trgovci z zdravi ima Trinerjevo grenko vino zalogi. Za revmatizem ali tiganj v ledju, ki se navadno pojavi eno z izprememo letnega časa, Trinerjev Liniment zdravilo, ki vam je treba. Zanesljivo pomoč za vneste v vratu poizkusite nerjev Antiputrin, ki je prijeten in skrajno izdatno izpiralo.

(Advertisement)

RAD BI IZVEDEL

Kje se nahaja moja sestra Alojzja Arko, njeno deevsko ime je Alojzija Orel. Pred nekaj 20timi leti je bila v Cleveland Ohio. Njen mož je baje umrl pred nekak štirimi leti. Rojila in rojakine prosim, kdor jo pozna naj jo opozori na ta oglas, ga bode pa sama čitala naj se oglasi na moj naslov: Joe Orlik, P. O. Box 86, Glencoe, Ohio, Sept. 13 (Adv.)

POZOR ROJAKI.

Rada bi izvedela za moje strička LUDVIK JESENSE doma iz Peče v starem kraju. Rojake prosim, da mi naznajo njegov naslov, ako bo pa sam čitajte oglas naj se nemudoma javi na moj naslov: Frances Vozel, 61 High St., Carlinville, Ill.

DELOVANJE TRINERJEVGA VINA NE BO OVIRANO VSLED OGNA.

Joseph Trinerjeva kompanija ni obvestiti svoje odjemalce in vladstvo sploh, da ogenj, ki je v dvadva nadstropij glavnega popisa na 1333-39 S. Ashland ave., Chicago, Ill., v sredo jutro bode prav nič oviralo pri izdelovanju Trinerjevega grenkega vina drugih znanih Trinerjevih ravil. Velika zaloga v bližnjem sloyu je ostala nedotaknena, kar se je nadaljevalo izdelovanje že drugi dan in 24 ur pozneje je odpošljala naročila redno tako prihajala. (Adv.)

VELIKA ZABAVA
se bo vršila
v soboto in nedeljo, dne 16. in 17. septembra t. l.
pri Frank Spolarju na 143. in Wood ulici na vogalu
v West Harvey, Ill.

Odpri bom novo gostilno za kar se ujudno priporočam rojakom za številni obisk. Dobra postrežba, jedila, pijača in slovenska godba bo igrala, dovolj zabave bo za vse. Pridite in se osebno prepričajte, vzemite So. Halstead karo do 147. Street in Page ulice v West Harvey in tam uprašajte, vsak vam pove kje je moj prostor.
FR. SPOLAR.

GROZDJE GROZDJE GROZDJE

Nakladamo kare vsak dan s Muškatoelo, Missions in Zinfadel. Za hitro postrežbo in ceno nam telegrafirajte, ter pošluzite se našega izvrstnega grozdja in postrežbe. Mi prodajamo čisto težo in bokse damo zastonj.

P. Ehrlich & Co., Packers and Shippers,
267 Wholesale Terminal Los Angeles, California.

HRASTOVI SODI ZA VINO.

Čas za prebanje se bliža in preskrbite si takoj dobre posode. V zalogi imam sedaj najboljše hrastove sode, še od starrega žugnja. Razposiljam sode v vse kraje, pošljite nam poštno nakaznico z naročilno. Cene so:

50 galenov	\$5.75
25 galenov pravi novi sodi	\$5.75
15 galenov pravi novi sodi	\$4.75

V zalogi imamo tudi najboljše vrste grozdje.

Največja zaloga krasnih kuhinjskih peči in najmočnejših furnacev za toploto vaših hiš, kakor tudi raznega pohištva in druge feleznine. Pri nas lahko kupite karkoli al želite in bodede vedno najboljše postreženi.

STEPHEN STONICH, 105 Lake St., Chisholm, Minn.

Odvetniška in javno-notarska pisarna
F. A. BOGADEK,
200-203 Walsh Building,
434 Diamond Street PITTSBURGH, PA.

Izgotovljam pooblastila, kupne in darovalne pogodbe, prošnje za dobiti svojce in stare domovine in vse druge starokrajске uradne spise. Posredujem pri zapušinskih raspravah. Moja pisarna je blizu korta.

Poslovanja za slovenski oddelek: LOUIS KVEDER, kateri je izgostiljal vse v notarski posel spadajoče spise v STAREM KRAJU IN TU.

ZASTAVE

Regalije in vse društvene potrebtine.

Garantiramo dele in blago. Izdeluje po zmernih cenah vsi rejaki

VICTOR NAVINŠEK,
331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Frank Sakser State Bank,

82 Cortlandt Street NEW YORK, N. Y.

Generalna Zastopstva

JADRANSKE BANKE

in vseh njenih podružnicah, JUGOSLAVIJA.

Beograd, Celje, Cvetar, Dubrovnik, Erceg Novi, Jela, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

ITALIJA: Trst, Opotija, Zadar.

NEMSKA AVSTRIJA DUNAJ.

Izvršujemo hitro in poceni denarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji in Nemški Avstriji, ter izdajamo čeke v kronah, dinarih, lirah in dolarih, plačljive na vpogled pri Jadranski banki in vseh njenih podružnicah.

Prodajamo* parobrodne in železniške vozne listke na vse kraje in za vse črte. Kadar ste na potu v staro domovino in se nahajate v New Yorku, se Vam bo izplačalo, ako se zglasite glede vreditve Vaših denarnih sadev pri ravateljstvu naše banke v prvem nadstropju brez osira na to, ako kupite parobrodni listek pri nas ali ste ga morali kupiti drugod. Zajemčeni so nam pri Jadranski banki izvanredni ugodni pogoji, ki bodo od velike koristi za vse one, ki se že ali se bodo posluževali naše banke.

FRANK SAKSER STATE BANK

NAJVEČJA SLOVENSKA ZLATARSKA TRGOVINA

Frank Černe,

6033 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, O.

Zvez, broške, zapestnice, diamantne prstane in lavalirje, verižice i. t. d.

POPRAVLJAMO: ure in drugo zlatnino po nizki ceni.

PODRUZNICA

Columbia Gramofonov

in gramofonskih plošč. Slovenskih in drugih. Prodajamo na lahka mesečna odplačila. Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno, ali pa osebno vprašajte za cene predne drugod kupite.

Najboljše blago. Najnižje cene.

Največja slovenska tiskarna v Ameriki je Narodna Tiskarna

2146-48-50 Blue Island Ave., Chicago, Illinois.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.—"PROSVETA" se tiska v naši tiskarni.

Denar v staro domovino.

Za Jugoslavijo:	Za Italijo:
500 kren .....\$ 1.90	100 lir .....\$ 5.50
1000 kren 3.50	500 lir 26.00
10000 kren 24.00	10000 lir 50.00

Izdelujemo notarska dela za tukaj in stari kraj. Posojujemo in vzamemo posojila na prve knjižbe (Mortgage). Prodajamo lote in farme.

MLADIČ & VERDERBAR,

1334 West 18th Street - CHICAGO, ILL.

Imam na zalogi prave

LUBASOVE HARMONIKE

tri in štirivrstne, dvakrat, trikrat in štirikrat, nemško ali kranjsko uglasene, kakor tudi chromatične s 12 basii; pišite po cenik.

Nadaljši imam na zalogi tudi prave

STAROKRAJSKE KOSE

kovane na roko, iz svetovnoznane tovarne SENSENWERK-KREN-HOF iz Stajerskega, v dolgotni od 25 do 38 inčev, kakor tudi klepalno orodje in brusilne kamne po sledečih cenah:

Pozamezna kosa z rinalo in ključem.....	\$2.50
Šest kos skupaj ali več.....	\$2.00
Klepalno orodje, dvoje vrste, garnitura.....	\$1.25
BERGAMO brusilni kamni, dva kamna.....	\$1.00
Srpi.....	\$1.00
Motilo, dvoje vrste.....	\$1.00

Pri teh cenah je vtieta tudi še polnina; s naročilom vred je poslati tudi denar vnaprej. Radi kos vprašajte rojake, ki so jih že naročili od mene.

ALOIS SKULJ, 323 Epsilon Place, Brooklyn, N. Y.

ANTON ZBAŠNIK

JAVNI NOTAR,

206 Bakewell Bldg., Corner Diamond and Grant Sts., Pittsburgh, Pa.

Se priporoča Slovincem v vseh notarskih poslih. Izdeluje pooblastila, kupne pogodbe, pobotnice, dolžna pisma, oporoke in prošnje za dobavo svojcev iz starega kraja. Sprejema v izvršilo vsakovrstne zemljiške in druge preiskave tukaj ali v starem kraju. Posreduje tudi v tožbenih zadevah med strankami tukaj in v domovini in daje vsakovrstne informacije zastonj.

F. KERŽE

1142 N. E. Dallas Rd. CLEVELAND, O.

S. N. P. J. društvom:

Kadar naročate zastave, regalijske in druge, pazite na moje ime in naslov če hočete dobiti najboljše blago za najnižje cene.

Narediti in vzorci ZASTONJ.

REGALIJE ZASTAVE

in tako vse društvene potrebe za zmerno ceno in dobro blago.

Obrnite se na:

EMIL BACHMAN, Inc.,

2107 So. Hamlin Avenue CHICAGO, ILL.